

Марія Ткачівська

Тримайся за повітря

Ткачівська Марія
Тримайся за повітря

Перше кохання стало для Соломії і першим розчаруванням. Художник Андрій був для неї єдиним, а вона для нього – однією з багатьох. Тож, коли трапилася можливість поїхати на заробітки в Португалію, Соломія довго не думала. Але добре там, де нас нема: Португалія одразу ж починає випробовувати Соломію на міць. Виснажлива дорога, нелюдські умови проживання та тяжка робота у теплицях сеньйора Родріґеса з ранку до ночі – закордонний рай виявляється справжнім пеклом. Останньою краплиною стає раптова хвороба Соломії. І тієї миті, коли здається, що чекати на допомогу немає від кого, з'явиться він. Той, хто допоможе втриматися там, де так легко впасти...

У кохання, як і в війну – легко ввійти, та
важко вийти

Пролог

*«...Мені досі перед очима **той** вечір. Я скрутилася калачиком на канані й ніяк не наважувалася погасити світло. Усе, здається, було по-старому: килимок під ногами, голубі фіалки на підвіконні, бабусині патинки біля ліжка, зелений светрик на вішачку, гребінець край дзеркала... Лиш неймовірно холодно. Усе начебто по-старому, але не так, як тоді, коли бабуся була. Була! Кожна цяточка нагадувала про неї... Ставало лячно від порожнечі. Я не знала, у який куток забитися, куди втекти.*

Вдяглася у бабусин зелений светрик, але холод не минав. Страх теж.

...Сірі вовки вигризли душу. Білі льоди вкрали тепло... Мені здавалося, що стою одна-однісінька на морозі й не можу ступити кроку. І нема вже кому відігріти.

Я шукала другу половинку ниточки, яка раптово розірвалася. В'яжи-не в'яжи! Натягла на себе ковдру, але нічого не допомагало. Немає нічого страшнішого від самотності. Врешті-решт я поволі підвелася і взяла до рук саморобну полотняну книжечку, яку знайшла перед тим у себе під подушкою. Вона пахла бабусиними руками. Стало тепліше. "Ти писала її для мене, бабуся". Я торкалася сторінок, мов бабусиних пальців. Бабуся знала, що невдовзі покине мене. Та цього не знала я!

Дорога Соломійко!

Пробач, що не можу більше бути поруч. Та щоранку я посилятиму тобі теплого промінчика, щоб ти не запізнювалася до школи.

Не дозволь хмарці засмучувати твоє личко, і я радітиму за тебе. Не бійся труднощів і не впадай у розпач. Будь сильною і зумій знайти своє щастя.

Пам'ятай: лише той вартий щастя, хто вміє впізнати його, вибороти і зберегти.

Ти була й залишаєшся для мене найціннішим скарбом.

Я завжди любитиму тебе.

Твоя бабуся

Несподівано заскрипів замо́к. Я перепинила дихання і втупилася в двері, ховаючи книжечку під светрик.

Першим зайшов вітчим. Своїм мідним голосом він переполошив тишу:

– Я казав, що вона тут.

– Чому ти втекла, доню? – мама глянула на мене з докором. – ... Бабусі вже... нема, – зм'якла вона й сіла поруч. – Ходи...

– Не піду!

Хіба вони не розуміють, що я не можу і не хочу вийти з цієї спорожнілої кімнати? Навіщо ці набридливі вмовляння? Скоріше б мені виповнилося вісімнадцять! Та хіба я можу змусити землю крутитися швидше?

Я не знаю, що то за прив'язаність. Відчуваю тільки, що нестерпно хочу чути бабусин голос. Він ніяк не відпускається моєї пам'яті. Затуляю його у вухах, аби не втік. Я хочу, щоб це ліжко, як і досі, було теплим, а кімната – світлою. Хочу, щоб у печі знову потріскував вогник. Хочу, щоб бабуся знову БУЛА. Чому від мене нічого не залежить?!

Маму я любила, але не вітчима. Йому весь час усе було не так. Саме через нього мама поїхала на Сибір. Я завжди запитувала себе: чому він мене терпіти не може? Чому мама любить його більше, ніж мене? Що я зробила не так? Чи знав хтось про мої картання? Хто знав, того вже нема...

– Ще теплі, їж, – мама простягла миску з пиріжками.

– Дякую. Я не голодна, – криво глянула на миску. Воліла не казати нічого.

– Ти і вчора не їла.

– Не хочу! – я шубовснула під ковдру й заховала книжечку під подушку.

Мама розуміла, що в неї нічого не вийде, проте вирішила лягти поруч.

– Тільки не на бабусине ліжко! – закричала я не своїм голосом. – Воно моє! – Я не знала, що зі мною коїться. Підхопилася на рівні ноги й перегородила мамі шлях. – Тут спатиму я!

– Хіба я винна в тому, що сталося?

– Пробач, – я прихилилася до мами і вперше голосно схлипнула.

Здається, усі спали. Принаймні ніхто не помітив, як я підвелася і вийшла в коридор. Ковзани лежали в закомірку на горішній полиці. Я йшла навіть не на пальчиках. “Хай чують!” Не почули. Я прочинила вікно й вистрибнула. Безпечно й звично, як це часто робила досі.

Хіба ковзанка знає, що таке самотність?! Тоненькі сталеві леза малювали по-новому долю цього вечора, і завтрашнього теж. Місяць огорнувся білим тонким плетивом, ховаючись від паморозі. Небо вперто тримало у холодній долоні зорі. Може, впаде яка? Стара груша застигла у нерішучості й розпростерла свої сухі покручені пальці мені над головою. Який чужий і холодний сьогодні сад! Яка незвично слизька моя ковзанка! Я присіла на лід, протираючи задубілими пальчиками пружки від ковзанів:

– Тебе болить? І мене болить! – я послинила пальчик і торкнулася криги. – Гадаєш, стане легше?

Сіла на коліна і нарешті викотила із серця білу сльозу, яку бачила тільки ковзанка. Єдина, кому я могла довірити свій смуток...»

Це був перший запис у щоденнику Соломії Сливоцької, тоді ще неповнолітньої, доля якої ненароком ступила на ковзанку.

Частина I

Найдужче в житті я боялася самотності

1. Втеча

Соломія переступала з ноги на ногу, стискаючи в руках газету: виявляється, пізнавальні знаки не піддаються часові.

– Сеньйорки трохи примхливі, та ти не на курорт приїхала, – зморщив чоло Микола і простягнув Соломії аркушик із міланською адресою.

Вона збагнула все, щойно переступила поріг. У кімнаті було напівтемно. Дві сивоволосі худі сеньйорки, перенизані з шиї до пальців грядою коштовних золотих низок, сиділи на дорогій шкіряній канапі, зацікавлено оцінюючи нову служницю. У кімнаті повівало духмяними свічками й пеклом. На стінах висіли дорогі олійні картини з фрагментами Венеції. Тільки дві старенькі пальми умиростворено споглядали цей звичний пейзаж, не реагуючи жодним порухом листка.

– Ти давно в Італії?

– ... – Соломія похитала головою.

– Значить, ще не знаєш, як слід поводитися із сеньйорами, – дві пари старих колючих чорних очей втупилися в неї. – Це ще краще!

«Не торкатися... не брати... не класти... не наступити... не зачепити...» Соломія не встигала за їхньою думкою.

Усе почалося наступного дня. З кухні. Соломія накривала на стіл. Сеньйора Корнелія поправила поглядом білу скатертину і пересунула серветку. Руки тремтіли у всіх трьох.

– Я не хочу соусу з грибами!

– ...але...

– Я передумала!

Сеньйора Корнелія окреслила кислим поглядом таріль, з гідністю підвелася і демонстративним жестом Цезаря жбурнула на землю спагеті. Червона, як рана, пляма розвередилася по підлозі. Довгими білими червами порозповзалися по ній спагеті. Білими колючими,

пронизливими блискавками впиналися облудливі очі в Соломіїну сконфужену постать:

– Прибери, паскудо!

«Бажання перестрибнути через усі шлагбауми з'явилося надто спонтанно. Але я швидко звилася в сувій світлу заповноч таких свавільних думок: у невірниць немає дверей. Самі стіни».

Соломія не мала вихідних.

Подай, візьми, віднеси, поклади, випери, витри... – скільки ще синонімів у довготерпіння! Можеш не погоджуватися, якщо маєш кращу роботу. Невже шлях до раю тільки через пекло? Якби ж то до раю!

– Дивись, заберешся у мою шкатулку, не пошкодую отрути!

Сеньйорки справді не шкодували отрути. Вони все здобували вказівним пальцем. Соломіїна доба шматувалася на нез'ясовні відтинки, начинені глицею і приниженням. Щоб бути більшим, стань коло меншого. Не маєш меншого, применш більшого або рівного з тобою. Який довершений канон рівноваги – гаманець вирівнює сутужність на розум. (То тільки в бідних гроші не тримаються дірявих кишень, навіть якщо їх намастити медом.)

Корнелія непогано пересувалася сама, та категорично відмовлялася ходити:

– Ти мусиш мене провадити в туалет, бо я так хочу! Затямила?! – вона всміхалася так, начебто вкотре підкорила Спарту.

І Соломія провадила: тут нічий бажання не обговорювались, як на турнірах у Колізеї. Зазвичай палець показував тільки вниз. Помилування було схоже на відпущення гріхів найзапеклішому злочинцеві й виявлялося у вигляді разового (на місяць!) виходу до церкви.

Соломія розуміла, що не скрізь такі умови. Їй хотілося вирватися з цієї пастки. Та як? Де жити? Де знайти іншу роботу? Чи буде інша ліпшою?

Найдужче їй не вистачало світла. У сеньйор – алергія на сонце. Вони навіть не дозволяли розсувати штори. Відгородитися від світу можна стінами чи шматком тканини, та вирвати себе з темного приречення не допоможуть ні гроші, ні вишукані псевдоманери.

– Мені б хоч раз на два тижні до церкви.

– Я заплатила за тебе п'ятсот (!) доларів тому ледацюзі, що привіз тебе сюди! П'ятсот, чуєш?! І тепер ще щомісяця плачу тобі чотириста. Ти що, не тямиш?! Я ку-пи-ла тебе! – сичала сеньйора Корнелія, сидючи на унітазі й учепившись кістлявими пальцями в Соломіїну шию. – «Ку-пи-ла!» – Її очі нагадували Етну, із якої сипалися палючі вогняні іскри, спустошуючи навколо навіть повітря.

Соломії перехопило дихання. «Боже, вона мене душить не на жарт!» Невже варто було їхати аж до Італії, щоб бути задушеною у клозеті цих двох сичливих чуперадел. Соломія так шарпнула стару, що та своїм «скупим» заднім місцем мало не потахла в унітазі й зо страху втратила мову. Соломія жестом великодушного рятувальника вишарпнула її звідти й поклала на рівні ноги. «Навіщо було ночами вивчати їхню мову, коли мова жестів найдоступніша!»

Соломія не звикла виливати душу. Хіба що Богові. Вона стояла на колінах, як удома. У церкві було порожньо. Вона молилася. Так пристрасно і чисто, як можна розмовляти тільки з Богом.

– Вибирай: або ти їдеш до Неаполя і доглядаєш божевільну, або залишаєшся в селі біля Мілана і няньчиш двох малих, – Микола довго не чекав. Робота теж.

Це ж треба мати дві вищі освіти, щоб міняти підгузки й жити в домі божевільних!

«Я більше тут не залишуся!»

«Ти хочеш знати, як я потрапила до Італії? Це був довгий і грузький шлях, яким ходять ті, у кого втікає з-під ніг земля. Це була розстелена моєю безпорадністю ковзанка, на яку ступила обділена

материнським теплом дівчинка, ховаючи в кулачок душі страх перед самотністю і бажання бути не гіршою від інших. Синці навчають триматися на ковзанці. І я навчилася. Я хочу, щоб ти ніколи не знала, що таке лід. Хочу, щоб ти ходила світлими стежками, не схожими на мої».

2. Грішниця

«Усе почалося, коли Андрій запросив мене до себе на каву. Я світилася, як світиться дитина, коли їй подарують нову ляльку. Навіть утекла з третьої пари. Це був перший теплий березневий день. Ясний, мов у травні. Я вже не йшла, а летіла додому, мов на крилах. Таке зі мною було вперше. Навіть не скидаючи куртки, вигорнула на долівку півшафи. Не знаю, скільки я ввивалася перед дзеркалом, наспіх приміряючи то плаття, то спіднички. Врешті-решт одягла те, у чому прийшла з університету. Тоді я була на другому курсі і вперше в житті закохалася. У той час я ще не знала, що кохання – це штормова хвиля, яка збиває з ніг, не питаючи згоди. Такого досвіду в мене ще не було».

Андрієві руки спрагло тяглися до розкішних дівочих грудей... Пестили шию, плечі, руки. Він розсипався на дрібні друзки щастя. Соломія несміливо заплутувала його в пломенях любові. Який ажурний ланець кохання! Яка незгасима пожежа!

Соломія пригорнулася до Андрієвих грудей і заплющила очі. Під повіками ясніло, хоча в кімнаті було напівтемно. Чи то їй здавалося, чи то вже снилося, що вона боязко, на пальчиках пробирається винним погребом, шукаючи подих прохолоди. Вбирає насичений аромат вина, настоящего роками й вивіреного часом. Солодкуватий ванільний запах підіймається хмаркою до фата-морганних замків. Вона розплющує очі. «Чи довго я спала?» Й помічає, що, як і раніше, лежить біля Андрія, у його кімнаті, вклавши голову йому на груди.

«Я буду тобі найвірнішою у світі дружиною. Я кохатиму тебе так, як ніхто досі... Я турбуватимуся про тебе. Усе життя. Добре?..»

«Добре».

Ранок мав би розсвітити очі реальністю. Та ще не ранок! Андрій почув, що Соломія пробудилася. Він забрав з її чола пасмо чорного

волосся і пригорнув до себе:

- Скоро зазоріє. Ти прийдеш сьогодні?
- О сьомій.
- У нас буде море часу. Що тобі приготувати?
- А що ти вмієш?
- Яєчню.
- Я не люблю смажениць.
- Тоді торт «Наполеон».
- Ти ж не вмієш пекти.
- Зате знаю, де гастроном, і вмію бути Наполеоном...

На нічному столику не було келихів з бургундським. Її не чекало джакузі з пелюстками троянд. Не кидав їй під ноги свою славу іспанський тореро. Не дарував ні блюзу, ні джазу новоорлеанський саксофоніст. Не пахнуло гавайською спекою, ні індійським мускатом. Не горіли свічки. Над одром їхнього кохання не висіло рожеве пасмо фіранок, і ніщо не відділяло їхнє ложе від світу поза ними. Бо тим одром був тільки твердий старенький рипучий диван, м'якший від вишуканих постель.

Ніхто не зважав ні на коротеньку вишневу курточку, що давно сповзла зі спинки крісла на килимок, ні на стежку розгублених деталей, що вигиналася від порога до ложа пристрасті – чорні лаковані «шпильки», джинсова спідничка, светр, прозірчасті панчішки, шпилька для волосся (аж ніяк не елементи декорацій такої ночі!). Дверцята шафи незачинені. На них згорбилася зім'ята чоловіча сорочка, на підлозі розляглася краватка. Метаморфоза гармидеру чи необхідність хаосу пристрасті у дзеркалі кохання?

«Це був мій перший досвід кохання. У мені змагалися різні невпорядковані відчуття, визначення яким я не вміла підібрати. Я відганяла від себе докори сумління й невпевненість, наче забігла у чужий сад і зірвала чиєсь яблуко. Мені було лячно: в яку шкіру не

вдягали б зайця, у ньому завжди проглядається заяча душа».

Вікно заблищало сухозліткою березневого ранку. Десь унизу прокидалася брунька, відкриваючи світлові тонку лусочку. Вітрові не треба було хитати крони (бо й крон ще не було!), і він тихенько бавився балконною шибкою, яка так і не переставала дзеленчати. Та це, здається, нікого не дратувало. Надворі занявчав кіт. Як дитя.

Телефонне бряжчання грало по нервах. Тільки він міг підняти слухавку. Міг і мусив! Андрій поплентався до телефона.

– У вас народився син. Три чотириста. 51 сантиметр. Ви чуєте? Три чотириста.

– Дяк. – Гудки...

– ...Галина? – вже встигла пополотніти Соломія, підвівши погляд до портрета над килимком.

– Ні. М-м-медсестра... три чотириста... син... – це вже звучало не скрадливо.

Соломіїні щоки запалахкотіли так, наче стояла біля вогнища.

– Я мушу йти, – Соломія пришерхла до тих слів у слухавку, а коли отямилася, то вже стояла в коридорі й натягала тісеньку спідничку. Сяк-так засунула щойно зіпсовану блискавку на светрі, поправила волосся, що неслухняно розтріпалося з коси, накинула на себе коротеньку вишневу куртку і швидким «алюром» вирвалася на свіже повітря. Андрій проводити не йшов. Тільки чиясь писклява шавка будила сусідів нестерпним дзявканням.

Нарешті свіже повітря.

«Я не знала, ненавидіти його чи себе. Натомість ненавиділа цю безлюдну вулицю, на якій не видно було жодного таксі... Мені хотілося заплющити очі й усе забути. Та спершу я мусила якось дістатися додому».

Скільки можна чекати на цій клятій зупинці? Соломія переступала з ноги на ногу і потирала руки. Зрада перетискала горло любові: «Втелющилася, кішечко, а тепер маєш! Швидше уживайся з думкою про віроломство. Гаси пожежу! Який гидкий пафос! Пришелепкувата! Ти досі не знала, що в кохання, як і в війну – легко увійти, та важко вийти!»

«Коли хочеш вигородити саму себе, перекладаєш провину на випадковість. Я не вигороджувала себе, хоча ладна була провалитися крізь землю, та змінити нічого не могла. Я чекала на новий день, щоб затулити ним день учорашній».

Оксана сказала б: «Відірвалася, та й годі!»

«А якщо це любов?..»

«Любов – як добрий обід: спочатку салат, потім суп та смаженина, аж наостанку морозиво з шоколадом. Якщо починаєш відразу з морозива, може пропасти апетит і на салат, і на печеню. Недурний придумав!» – Оксана зналася на цих справах трохи краще.

«Йому можна пробачити тільки тоді, коли любиш».

Вродлива висока темноволоса дівчина, за якою оглянеться на вулиці не один чоловік, розгублено стояла сама-саміська на автобусній зупинці, не тямлячи, що автобуси в таку порань майже не ходять.

Нарешті вдома! У будинку було порожньо й тихо, але тепло й затишно. Десь за вікном воркувала горлиця, цвіркотали горобці... Сонце підіймалося аж до яблуні, затоплюючи кімнату світлом. Тут кожен кутик дихав теплом, таким близьким і рідним. Хіба є щось відрадніше на світі, ніж свій дім?!

Старенька, майже антикварна горіхова шафа довірливо заглядала їй у душу своїм вивіреном дзеркалом. Кришталева, уже трохи старомодна люстра з довгими прозорими пацьорками тьмяно ховала Соломіїне сум'яття.

Розсвітити! Так, розсвітити безумство цієї божевільної ночі! Соломія повідчиняла вікна, щоб ніщо не заступало шлях світлові. А тоді підвела очі до розп'яття над комодом: «Прости мені, Боже!»

«Мені було справді погано. Я весь час думала про Галину. Якесь дурне відчуття провини не покидало мене. Це було схоже на сон: розумієш усе тільки тоді, коли прокидаєшся».

Соломія вклалася на канапу й дивилася на стелю, хоча стелі не бачила. Укотре розтерла пальцями по щоках туш. Згадувала все до дрібниць і не могла зрозуміти, чому так трапилося. Коли падеш – ловишся за повітря.

Перед очима пробігав учорашній день. Андрій мешкав у малосімейці. Зовні це була майже звичайна багатоповерхівка, тільки без балконів і лише з двома під'їздами. Перед входом росла береза. Під нею на лавочці сиділи три бабусі в пишних мохерових беретах. Соломія поправила комір курточки і шмигнула в під'їзд. «Чи не краще було зустрітися у першій-ліпшій кав'ярні й випити хай і зеленої чи перепаленої кави, ніж блукати між чужими під'їздами, – подумала вона. – Це – перший і останній раз, – переконувала себе, забираючи волосся з палахких щік і розсуваючи змійку курточки.

Соломія мигцем підіймалася вузькими східцями на третій поверх. Нагорі відразу за поруччям виднілися коричневі, оббиті дерматином двері зі скромною білою бляшкою під номером «28». «Там, угорі, він живе», – подумала Соломія і ще раз поправила розтріпане волосся. Почула, як щось загупало. Зупинилася й оглянулась. Це було її серце, яке хотіло вистрибнути з грудей. Вона на хвилюку спинилася біля вікна на сходовій клітці й зиркнула вниз. Перше весняне сонце вже встигло прогріти шибку. У дворі ганяли м'яча хлопчаки, застромивши

шапки в кишені. Дві бабусі в коричневих мохерових шапках далі сиділи на лаві, щоб, бува, хтось не оминув їхнього ліку. Недалечко прогулювалися дві молоді мами з синіми візочками, накритими кольоровими турецькими рушниками. «Хлопчики», – подумала Соломія і всміхнулася. Її отямив дзявкіт рудої кучматої шавки, яка бозна-звідки взялася і намагалася вхопити за ногу. Андрій відчинив одразу.

Соломія все ще тремтіла і не могла повернутися до тями. «Ковтни», – простягнув їй склянку води, яку нашвидкуруч набрав із крана. Соломії трохи відлягло, хоча досі у вухах ще зависло ущипливе гавкання. Здається, аж тепер вона розпізнала мелодію «Cheri, Cheri Lady», яку вперше почула, коли їхала з Андрієм у потягу в той день, коли вони познайомилися.

Соломії наравду полегшало. Вона присіла на канапу й озирнулася. Здавалося, що потрапила до іграшкової квартирки. Справа, біля вхідних дверей, тулилися кухонна тумба та газова плитка на дві конфорки, зліва – мийниця і холодильник. Зараз-таки за ними починалася світлиця, відгороджена квітчастими шторами. Ні ванни, ні клозету. Це нагадувало якийсь модифікований студентський гуртожиток, із якого виселяють, якщо виявляють праску, а про газову плитку годі й казати.

Вони сиділи біля вікна за великим коричневим полірованим столом, застеленим посередині білою, в'язаною гачком серветкою, і пили розчинну індійську каву. Крізь прозірчасті гардини проступав двір. Лавки були порожніми, жінок із візками вже не було.

– Як ти? – запитав Андрій.

– Легше, – всміхнулася Соломія.

Досі їй думалося, що Андрій живе по-іншому.

– Ти розчарована? – викрив її Андрій.

– Мені в тебе подобається! – Соломія знала, що не вміє викручуватися.

Над канапою висів килим. Над килимом – Андрієва весільна світлина. У Соломії щось тьохнуло під серцем.

– Це моя... це – колишня... дружина. Галина. Я казав тобі... – випередив Соломію Андрій і притьмом перевів погляд на касетник «Весна», що стояв на тумбочці. – Може, якусь іншу музику чи ввімкнути телевізор?

Соломія похитала головою.

– Мені вже треба йти, – торкнулася своєї сумочки, що висіла на бильці крісла.

– Зачекай ще трохи. Куди ти так рано?

– Я мушу...

– Ну, будь ласка. Ще трішки... Будь ласка... Я так чекав цієї зустрічі...

Уже все позаду. Усе, крім спогадів. Соломія далі лежала на своїй канапі, вдивлялася у стелю і проганяла ті спогади. Коли падеш – ловишся за повітря. Вона ловилася за мовчазне світло на комоді – світло бабусиноного портрета. Сьогодні, як ніколи, Соломії потрібна була чиясь порада. Вона підвелася, підійшла до комода й обережно пригорнулася чолом до рамки. «Пробач, бабусю, я не знала». Соломія притихла і довірливо заглянула в бабусині очі, мов у вічі свого правдивого, ще донедавна земного Ангела-хоронителя. «Пробач! Я посковзнулася. Я справді нічого не знала про пологи! Андрій збрехав мені. Сказав, що розлучився. Знаю, виправдання – не слабкість, як і любов... Я надто слабка у самотності... Та про це знаємо тільки ми з тобою».

Бабуся мовчала. Тільки скло портрета рятувало цю нестерпно довгу мовчанку. Соломія спробувала думати про щось світле, та згадка про сьогоднішній день защораз викрадала її.

Сон, як злочинець, утікав з-під Соломіїних вій. Як заснути?! Мозок кипів. Ковдра сповзла на підлогу. Соломія заплющила очі.

Записничок! Пальці повільно торкалися полотна, як захищеного на сто замків дорогого їй тепла. Сторінка за сторінкою вдячно відповідали взаємністю:

Розпач – це слабкість! Випрям плечі, підведи голову.

Соломія чула між сторінками м'який бабусин голос. Голос, який не розчиниться вічністю, бо живе в Соломіїній душі. Голос, який не повторюється, бо дається кожному, як пучок генів чи відбиток пальця при народженні. Соломія досі пам'ятала його, як пам'ятають присмак першого причастя...

На білій хмарці пам'яті до неї поверталось світло її дитинства. Її спо-га-ди. Спогади потягли її за м'яким бабусиним словом кудись у далекі канікули. «Ведмеді лягають у сплячку взимку, а моя Соломійка все літо проспала б, якби не такі само жовтороті палисвіти, що живуть від літа до літа. Уже знову чатують біля брами. Прокидайся!» – будила бабуса онучку ледь не перед обідом.

Усі сусідські дітлахи збиралися в них у саду. Гризли зелені яблука й сливки, не думаючи про те, що можна надбати різачку. «Паслися» у кущах смородини й малини, висіли на гілляках поміж недостиглих слив та яблук, не даючи їм дійти.

Який то дивовижний смак – зеленого яблука і дитинства!

На обід бабуса варила вареники з вишнями і виносила їм на лавку. «То хто вже з вас обідав удома?!» Діти летіли на велику миску, як бджоли на мед. Потім запивали густим киселем, не схожим на той, що давали у шкільній їдальні. Насипали зі склянок повні роти варених черешень, щоб згодом подратувати одні одних слизькими кісточками. Липкі пальці рятувала вода. Милися біля колонки на вулиці: у будинку тоді ще води не було. Малі шибеники по черзі підкладали руки і ноги під холодну воду, а далі роти і навіть голови. Дівчатка обтріпували прилиплі до тіла мокрі платтячка, а щасливі бешкетники-хлоп'ята несли воду ледь не до загорожі, щоб хлюпнути на дівчаток із долонь чергову пригорщу «свіжої прохолоди».

...Дмитрик завжди був у садку першим. Він навіть не оббризкував Соломію водою. Зате у нього завжди була в кишені цукерка. Правда, тільки одна. Соломія одразу клала її до рота. «Ха-ха! А Дмитрик у Соломію закохався... Тілі-тілі теста, жених і невеста!»... Павло був

найвродливішим на вулиці, та помічав тільки Наталку. Носив сині вельветові штани з лейбою «Lee» та смугасту кепку. Якого кольору в нього було волосся? Одного разу він навіть наламав черемхи у Соломіїному саду. Для Наталки. Згодом його батьки переїхали до іншого міста...

За рік-два в будинку з'явилися крани і вулична колонка залишилася тільки в пам'яті...

Соломії запахло мокрим асфальтом і дитинством. Якими теплими можуть бути спогади!

Якщо хочеш того, чого не можеш собі дозволити, заборони собі хотіти.

«Скільки разів я повторюю цю фразу, і досі бачу свою слабкість».

Той, хто вміє збагнути, що він слабкий, – уже сильний.

«Усвідомити, що таке вогонь, можна тільки власними пальцями».

Не сідай між двома, бо платитимеш за всіх.

«Здається, пізно!»

Пізно не буває ніколи. Буває тільки важко усвідомити, що настав час щось змінити, відмовитися від бажаного, звикнути до нового.

Соломія вела ці перемовки сама з собою та сторінками записничка. На душі трохи відлягало.

Скільки збігло годин?

Ніч іще пахла самотністю і якоюсь сірою пусткою з густим, насиченим ароматом задушливої невідомості. Хіба у самотності є запах? Краще думати про світло.

Соломія знову лягла, затулила руками очі й, притиснувши до грудей маленький бабусин спадок, вирішила думати тільки про світле. Вона трималася кожного слова, як дорогої ляльки, без якої вже годі буде засинати.

Її думки знову побрели у ми-ну-ле, кудись туди, де не болить душа, а світлішає слово, яким думається, де свіжішає повітря, яким дихається, де м'якшає підлога, по якій ступаєш...

Які солодкі ці спогади! І знову голос, цупко закарбований на плівці її пам'яті. Голос її коріння, яке ніколи не струхлявіє, навіть якщо він відійшов у вічність.

Соломія огорнулася м'якою хусткою. Як гарно пахне! Скільки разів бабуся накривала нею малу Соломійку?! Іноді прибіжать Улянка з Христею: «Можна ми сьогодні у вас ночуватимемо? Будь ласка! Ми вже мамі сказали...» Дівчатка «голубцями» влягалися на бабусине ліжко, накривалися синім смугастим коциком і слухали... Бабусині розповіді були схожі на пригодницький фільм, який дивишся із заплученими очима. Вона тільки спиниться, а ті знову: «Розкажіть іще!» У всіх Соломіїних приятельок бабусі жили в селі. Дівчаткам щастило: вони мали змогу пасти корову. Якби тоді хтось запитав Соломійку про її мрію, вона неодмінно саме так і відказала б: «Чередникувати». Їй раз у раз марилося, що вона біжить сягистою луговиною з високою соковитою травою, навкіл – без ліку корів. Як умілий стадар, вона погладжує то одну, то іншу, даючи їм ще ніким не вигадані наймення. Корови не втікають у чагарі, як в інших пастушків, а тихо-мирно дослухаються, як Соломійка приповідає їм щось про місто... «Бабусю, чому ти не хочеш відпустити мене з Христинкою до села?» – «Ще трохи підростеш і поїдеш». Коли мало наспіти те «ще трохи»?..

«Я прокинулася десь пополудні. Навіть не знала, скільки годин проспала. Сон пришвидшує час, та не викреслює проблем. Мені могла

б допомогти хіба що зимова сплячка».

Пальці самі набрали відомий їм номер телефону.

– Знайшла чим гризтися! А що, власне, трапилось? Усі чоловіки повимирали? – холоднокровно зреагувала Соломіїна подруга Оксана Мельничка (таке прізвисько приліпилося до неї ще в школі й пізніше в університеті через прізвище Мельник). – Ну, збрехав тобі – і що, від цього світ завалився? Ти не перша і не остання. Не бери собі близько до серця, бо ще грудна жаба присмокчеться!

– Збрехати, що розлучився, і запросити у гості в той день, коли дружину забрали в пологовий будинок! Це ж до такого додуматися треба! А ти кажеш «не бери до серця», – кипіла в слухавку Соломія.

– Тоді бери! Ти хотіла, щоб він заздалегідь сказав тобі: «Соломієчко, мені терміново потрібна коханка». Ходім краще на перепалену каву, – раптом почулося в слухавці.

– На яку? – не могла оговтатися Соломія.

– Ти, здається, ще спиш! У «Каштані» без Сашка нам добру не дадуть. За десять хвилин буду біля гастроному. Па-па.

«Оксана має рацію. Хіба це кінець світу? Усі ми іноді потрапляємо в безглузді ситуації, не вміючи заздалегідь передбачити їх. Андрій був завбачливішим: знав, що повірю. Справжній митець витонченого віроломства: хотів бути вірним тій, якій зрадив, і тій, із якою зрадив, не знаючи, що надламав серця обом.

Я вирішила більше цим не перейматися і піти з Оксаною на каву».

3. На пружку грані

Андрій лежав у палаті на п'ять ліжок. Йому ще пощастило: у деяких палатах хворих удвічі більше. Кожен зі своїми проблемами. Гамірно, парко і несвіжо. Двері не відчиняли. У вузьких проходах між скрипучими залізними ліжками защораз пересувалися відвідувачі. Приносили хворим бульйони, соки, апельсини, печиво і мінеральну воду. На переповнених тумбочках стояв посуд пацієнтів – тарілка, ложка та горня, принесені з дому і призначені як для домашнього, так і для лікарняного меню. На сніданок зазвичай тут давали какао або чай з пряниками, на обід – суп, гречку чи горох, а на вечерю – кашу і варені яйця. Андрієві не можна було їсти звичайну їжу. Про його спеціальне харчування турбувалася Соломія. І не тільки про харчування, а й про його постелю, шкіру, нігті. Тиждень... три...

Після того, як виписали діда Миколу, що лежав на сусідньому ліжку, стало трохи спокійніше: старий погано спав, лаявся через кожну дрібницю і погрожував медсестрам. «Старі не можуть збагнути, що тепер і молоді здоров'я не мають», – сказала якимось на свою голову одна відвідувачка, то потім не могла обібратися. Дідове ліжко звільнилося, і, поки ще не привезли нового пацієнта, Соломія мала де вночі прилягти, а то досі весь час на стільці, схиливши голову на Андрієве ліжко.

У вільний час Соломія щось трохи плела і читала Андрієві «Комсомольську правду» та журнал «Мистецтво», а вряди-годи потайки малювала собі в уяві світлішими кольорами ескізи своєї долі, кращої, ніж сьогодні. Скільки в ній суперечностей! Важко? Та не назавше ж!

«Щодня запитувала себе, чому я тут. Усе сталося спонтанно. Мені весь час хотілося втекти звідси, та розуміла, що Андрій мусить одужати. Хіба у мене був вихід? Той, хто опиняється посеред води, мусить неодмінно добратися до берега. А коли подаєш руку допомоги,

мусиш гребти за двох».

Андрій занедужав раптово. Пополотнів, утратив силу й, тарганячи по сходах ящик з картоплею, зашпортався, упав і знепритомнів. Швидка, аналізи, операція. Звична схема при виразці шлунку. Для Соломії це було громом серед ясного неба. Андрій зателефонував їй перед операцією. Сказав, що йому нема кому допомогти. Хіба у неї був час на роздумування? Коли отямилася, сиділа біля ліжка і витирала піт. Дороги назад не було: хтось мусив. Так влаштовані наші лікарні. Ти не прихопиш подушку і не шмигнеш у казна-яку світлицю, бо тут ні подушки, ні світлиці для тебе нема. Є тільки ноша, яку несуть мовчки, не думаючи про дезертирство.

Андрієва мама теж непокоїлася, хоча, здається, не могла осягнути, як усе складно. «Лікарі зроблять, що можуть. Я заплатила, – казала вона синові під час візитів. – Ти мусиш триматися!» Як набридло Андрієві це «мусиш триматися», хай із чиїх вуст воно звучало. У стосунки з Соломією мама не вникала, бо в самої не все ладилося.

Соломія була Андрієві тишею. Якщо хотів розмовляти – розмовляла. Якщо ні – не набридала. Іноді він чомусь знову перепитував:

– Ти ще любиш мене?

– ...так.

– Добре.

Звучало невпевнено, мов уперше. Мов заново вилитий на пательню млинець, який мав би не вдатися.

Андрій був цікавим молодим чоловіком, хоча ніколи не вирізнявся кремезністю, а тепер став марним, аж маслакуватим, схожим ледь не на підлітка: тільки шкіра та кості.

До палати ввійшла лікарка – молода струнка пані у високому білому чепчику та свіжовипрасуваному халаті.

– Глянемо, як почувається сьогодні наш пан Поліщук... Бачу, Андрію Івановичу, ви потроху видужуєте! – Валентина Павлівна

розіслала губи в широку усмішку.

– Коли чоловіка беруть до рук жінки, йому не залишається жодного шансу на самотність, – всміхнувся Андрій. На його обличчі справді з'явився рум'янець.

– У вас прекрасна дружина. З отакого стану виходила! Здається, скоро вам можна буде додому. Ще сьогодні – аналізи, а завтра вирішуватимемо.

– Швидше б! – повеселішала Соломія.

– Або ти починаєш мене ревнувати, або хочеш спекатися, – кепкував Андрій після того, як за лікаркою зачинилися двері. – Прив'язаність до судна – іноді не тільки клопіт, а й спокій!

Соломія піймала себе на думці, що він почасти має рацію.

Стук у двері був таким, начебто хтось торкався їх дуже тоненьким пальчиком. На порозі стояла Галина. Трирічний Сашко підбіг до ліжка і буцнувся татові на живіт.

– Тільки не так сильно. Татові не можна! – єдине, що встигло прохопитися в Соломії.

– Хай хлопчик потішиться татом, – зупинила її Галина.

Соломія відразу звільнила стілець і вийшла в коридор, ледь не зваливши з ніг лікарку, яка саме збиралася ще раз зайти до палати.

У коридорі купчилися студенти, поправляючи перед обходом білі чепчики й халати. Згадка про навчання трохи привела її до тями. Прийшов час думати й про себе.

Попередню сесію їй вдалося сяк-так подужати, майже не показуючись в університеті. Шкода закинути навчання. Залишилося півроку до закінчення.

– А ти як думала! Він іде шляхом найменшого опору, – відкривала Соломії очі Оксана. – Повернеться додому, а далі знову битиме себе в груди, що не спить з дружиною і мріє лише про тебе. А дружині скаже, що з тобою зав'язав. Ще невідомо, чи Галина його прийме.

– Тільки не це! Я думала, що все вже позаду, – в Соломії на лобі виступив піт.

– Хто не має проблем, шукає собі ґудза, – не приховувала злості Оксана. – А тобі би клепки не зашкодило! Скидай із себе, поки ще не пізно, чужу ношу. Андрій майже одужав, а тепер – свої двері на засувку і думай про себе, – не вгавала Оксана. – Мені остогидло навідувати тебе в лікарні!

Насилу Андрія виписали. Соломія впорядкувала його дрібні речі й усе те, що придбала для лікарні. Виписку з історії хвороби видали тільки після обіду. Точніше, в кінці робочого дня. Когось чомусь не було чи щось таке. Однак тепер це не мало значення. Тільки не для Андрія. Він лічив секунди!

Соломія викликала таксі. Андрій, ще досить блідий і кволий, через силу клигав до виходу. Йому ще зроду не дошкуляло це почуття нестерпної спраги за вільністю: якомога швидше набрати б у легені свіжого повітря й довго-довго не випускати його! Не випускав.

Трохи недолугий таксист увесь час лаявся на стрічних водіїв (і не тільки), які начебто ніколи не вчилися в школі, не носять окулярів, не знають, що таке машина, і взагалі, кретини, козли і ще деякі екзотичні істоти чи то із зоопарку, чи з власного оточення. Соломію це дратувало, незважаючи на те, що мала унікальну можливість нашвидкуруч поповнити свій небагатий у цій галузі лексикон. Чому вона не філолог-фольклорист! Таксі зупинилося біля Андрієвого будинку. Соломія поїхала додому. Куди ж іще?

Галина вже чекала. Маленький Сашко відразу стрибнув татові на руки.

– Ти справді одужав, і ми зможемо з тобою побавитися в коника,
– тягнув він тата за шию, намагаючись іще з порога осідлати його.

– Зачекай, татові треба сісти, – сухо перепинила малого Галина, стягуючи дитину з чоловікової шиї.

Татові справді варто було сісти. Особливо після того, коли відразу біля дверей помітив свою чорну полотняну сумку, із якої через незащеплений замок виглядали акуратно складені його речі (так дбайливо вміє порядкувати тільки Галина!). Поруч – стара праска і ще два якісь незрозумілі пакети, через які проглядалися його біле горнятко, ложка з пластмасовою ручкою, чомусь терка та стара м'ясорубка, подарована колись Галині на день народження, і ще якісь хаотично накидані речі домашнього вжитку.

– Здається, ти вже одужав і можеш перебиратися до своєї, як її там... – глибоке дихання. – Документи на розлучення готуватимеш сам. З мене досить!

– Чому так?.. – хотів щось допитатися Андрій.

– Маєш на увазі «поспішно», – прийшла йому на допомогу Галина.

– Щоб я тут з тобою та й під одним дахом... – Її голос затремтів. – Викликай таксі.

Спантичений Андрій ще досі не міг нічого збагнути.

– Куди тато їде? – малий зі сльозами на очах кинувся до Андрія.

– На роботу! – трохи опанувала себе Галина. Це єдине, що могло збрести їй у голову. Вона спробувала взяти Сашка на руки.

– Не хочу до тебе. Хочу до тата! – малий навіть не думав відпускатися татових штанів.

– Тато мусить їхати. Я сама викличу таксі. – Це прозвучало твердо й переконливо.

Здається, Андрієві почало розвиднюватися.

– Я сам, – це було єдине, на що він спромігся.

Нахилився до малого і шепнув йому (тільки йому!) на вушко:

– Залишаєшся за чоловіка. Турбуйся про маму і будь чемним. Обіцяєш?

Сашко спантичено глянув на тата і, збагнувши, що йдеться про щось доросле, кивнув.

Андрій механічно запустив руку в кишеню, де лежало десять доларів, які йому про всяк випадок залишила Соломія, й хотів... Та передумав.

Поки Галина брала на руки Сашка, Андрій ухопив «весь свій маєток», втиснений у чорну сумку, і зачинив за собою двері.

Дзвінок у двері мав би наструнчити. Тільки не Соломію.

– Привіт, Соломійко! Врешті-решт, я зробив цей крок. – Побачивши великі Соломіїні очі, Андрій почав ще дужче затинатися.
– От... покинув дружину і м... м-мігрую до тебе, – запнувся він укотре.

Соломія стояла на порозі, мов укопана.

– Ти не рада? Я от надумався... змінити своє життя. Ти стільки зробила для мене. Колись це мусило трапитися... Навіщо зволікати? Ми про... отаке вже давно мріяли.

Якби Соломія не знала Андрія, подумала б, що він заїка.

Андрій спершу зібрався покласти свої речі в коридорі, та вмить передумав і поніс їх до кімнати.

– Швидше платіть! Скільки мені ще тут стирчати? – обурився таксист.

Соломія винесла гроші:

– Дякую!

– ...Ось бачиш, тепер плигнув уже тобі на хвіст! – Оксана ледь не проковтнула зі злості слухавку. – Гадаєш, сам докумекав?! Галька вигнала, – не збиралася прикусити язика.

– А куди я мала його випроводити? Казав, що...

– ...що не може жити без тебе, – кривлялася далі подруга, мало не задихаючись зі злості! – І ти віриш? – впрівала Оксана. – Лишився під відкритим небом та й до тебе приплентався. У тебе – свій будинок, умови... Гадаєш, він у тім'я битий? Казала тобі, що любов – страшніша від різачки!¹

– ... – Соломія кинула слухавку.

4. Посада на замовлення

Походжаючи ринком, принаджуєшся екзотикою садовини. Ти знаєш смак білого наливу й антонівки, бер і персиків. Чи винне око, що ненароком ковзає в бік ананасу й фізалісу, лічі² й авокадо, зраджуючи власному саду. Часто апетит приходить не під час їжі, а перед нею. А що відтак? Відтак повертаєшся у свій вивірений сад і дякуєш Богові, що він у тебе ще є. А якщо знову випаде нагода пройтися ринком, то це вже буде геть-чисто інша історія, схожа на звичку ходити по покупки. Чи важить їй чиєсь сторожке око? Хіба впильнуєш!

Бізнес і сауна консолідують чоловіків. Проблеми з чоловіками гуртують жінок. Першим дорікають в егоїзмі, другим – в емансипації. Здається, закінчилася ера затінку: кожному хочеться на сонце. Чоловік починає миритися з потребами жінки: вона прагне жити на своїй планеті, з окремим шаром атмосфери, власними переконаннями та приватною спальнею, хоча під одними небом і дахом. Якщо так, то чому вона (жінка) жадає порядкувати у спальні чоловіка? Адже він (чоловік) не заміряється на її безвідмовний мовний апарат і вміння бачити будь-який чоловічий крок у «зручному їй ракурсі». А з чим мириться жінка?

Якщо вам скажуть, що чоловіки мріють про свободу й спонтанність, а жінки про солодку помсту, не вірте! У цьому все одно ніхто не зізнається!

Важливо (проте не епохально!) – це на дещицю більше турботи чоловікові й на дрібку більше уваги жінці. Тоді не буде кому препарувати закваску для тіста. А чи вміє втікати тісто без закваски?!

– Щойно виходиш заміж, треба відвідувати кухню так часто, як перукарню. «Свого найсолодшого в світі» залучати до самостійного шукання під ліжком шкарпеток, а в холодильнику – сосисок, тоді він менше матиме часу на фіолетові думки, – шліфувала Оксана свіжоспечену дружину.

– Тоді він одразу втече, – сміялася Соломія.

– Не хвилюйся! Чоловік – як горобець, любить мати власну стріху й дріт, на який він сідає, щоб усі бачили.

– Ти можеш створити клуб майбутніх дружин.

– Чом би й ні! Правда, туди не допускалися б ті, кому за п'ятдесят, і ті, кому до двадцяти.

– Чому?

– Перших не переконаєш, що дружина – це професія, а других, що чоловік – це сира глина.

– Перших легше збагнути тоді, коли стаєш «безробітним», а других – коли глина засохла.

Андрій щодня перечитував усі газети й сідав за малювання. Соломія час від часу дивилася, як він народжує малюнок, хоча не завжди розуміла його задуми. Мудрість чоловіка – як добротне полотнище: що більше накладаєш фарби, то дорожча картина. Так думає той, хто далекий від мистецтва.

Кожен чоловік прагне мати поруч турботливу дружину. Кожна жінка прагне мати мудрого чоловіка. Сім'я – це човник для двох: лише тоді має шанс перейти пороги, коли веслюють двоє. Нарешті і в Соломії було це друге весло, сильне плече, порада й підтримка. Уперше в житті. Цілком природне бажання. Її осудити міг би лиш той, хто ніколи не знав, що таке самотність. А любов? Любов – як блискавка: іноді спалює дерево, яке любило грозу.

Малювання не давало особливих доходів. Людина приходить на цей світ не тільки для того, щоб приклеїтися до маховика життя й крутитися до кінця своїх днів, чекаючи на грошову винагороду. Якщо комусь покладено в колиску талант, йому (талантові) слід

віддаватися і творити! Покликання – як тінь: його не проганяють, йому подають руку. Соломія (тепер уже не Сливоцька, а Поліщук) не цілком погоджувалася з такою Андрієвою філософією. Хіба всі голови мусять бути однаковими!

«Якщо не маєш на що опертися, купи собі костур: дешево і надійно», – сміялася Оксана. Здається, вона має рацію. Я вирішила всі свої сили вкласти в роботу. За це бодай гроші платять».

Журналістику Соломія сприймала радше як захоплення, ніж як професію. А тепер ще й добру годувальницю. Цю роботу запропонувала їй давня бабусина приятелька. «Колись треба починати займатися чимось важливим», – стверджувала та. Соломія хотіла бачити себе творчою й активною. А тут ще відразу й портфель! Цікаві контакти, непередбачувані зустрічі з «поважними» людьми, синтез людських доль, втиснених між рядки шпальт. Жодна справа досі так не сповнювала Соломію, як ця. І не лякала. Щоправда, їй не вистачало навичок. Бачила, що інші вміють це краще за неї. Та вона не здавалася: «Не кожен усе вмів одразу, – розраджувала сама себе. – А якщо не подужаю?» «Ти тільки ніколи так не кажи, – підбадьорював Соломію її друг Сашко Берег (у минулому – відомий плавець, колишній Соломіїн однокашник й один із небагатьох приятелів, які не загортають правду в папірці). – Якщо вже пофортунило з посадою, то тримайся». Захоплюватися – це одне, а результати – то вже з іншої парафії. Доводилося пріти день і ніч. До тріумфів було ще ген-ген, та перші успіхи потроху з'являлися. Осічки теж.

Узагалі-то Соломія працювала за плечима головного редактора Василя Степановича Пилипчука. Але функції виконувала і за нього, і за себе. У того була житейська криза – покинула дружина. «З горя» він трохи «присів на пляшку». Тепер кажуть: добре, що не «на голку». Шеф належав до тих чоловіків, які зроду не переймаються родинними проблемами. Можуть відсиджувати на роботі від зорі до

зорі й грати на комп'ютері в карти, удаючи із себе ділову, прагматичну, заклопотану і завжди зайняту людину. Основне, щоби повсякдень при краватці та машині. Не кожній жінці підходить такий тип, навіть якщо це тип боса! Буває, «закладе» собі й починає філософствувати про життя, хоча у ньому не второпає ані бельмеса! Та про це – нікому!

Андрій тішився Соломіїними успіхами. Вона взяла і його до себе на роботу художником-оформлювачем. А що за друкування відповідав художній редактор, на шиї якого – вся робота, то в Андрія вільного часу – хоч відбавляй. Для творчості не завадить. Соломія загрузала на роботі надовго. Андрій ішов додому зазвичай раніше, готував вечерю, ввіряючи Соломії їхню «дев'ятку» (перша сімейна покупка, про яку Андрій давно мріяв), тому з добираннями проблем не було навіть тоді, коли переходило за північ. У дворі перед редакцією Соломії виділили місце для паркування (шеф вибив). Не всім фортунить при такому запрудженні центру. Друзі часто закидали Соломії, що замурувалася в кабінеті. «У мене – класна робота!» Що їм залишалося, окрім як капітулювати.

У Соломіїному домі за час відсутності господині поралася після роботи Наталя Ковінька, колишня сусідка, однокласниця та подруга дитинства. Вона тимчасово поселилася в Соломії і припильновувала кухню і квіти під вікнами.

Після довгої перерви вони побачилися торік на зустрічі випускників. Наталя повернулася з Португалії. Пережила розлучення з Домінго – своїм чоловіком-португальцем. Той протринькав геть усі її кошти, залишивши після себе «вакуум» у гаманці та родинній гармонії. Процедура розлучення, переїзди, документи на дітей і всіляка патороч зморили Наталю не менше, ніж досі сіре життя в Україні. «Мордуватися до скону з португальським чуперадлом, то краще додому!» – так прокоментувала Наталя свій теперішній стан. Їй видніше. Таке нечасто трапляється: українські дружини іноземців здебільшого залишаються за кордоном і після розірвання шлюбу. Проте колишній Наталин чоловік так утомлював її всілякими

вибриками, що єдиний порятунком, який вона бачила – втеча. А що свій старенький батьківський будинок вона продала після одруження з Домінго, то житлова проблема в Україні була найважчою.

Соломія вирішила все простіше, ніж гадалося:

– Поживеш у мене, поки знайдеш щось інше. Чим зможу, тим допоможу.

У Наталчине життя поволі поверталось сонце. З'явився дах над головою. Син від першого шлюбу пішов до школи, дівчинка – у дитсадок.

Роботу шукали вдвох із Соломією. Знайти було годі.

– Не бентежся. Поки що я візьму тебе до себе. Кореспондентка з рубрики «Класично про сучасне» йде в декретну відпустку. Ти за фахом – філолог. Спробуєш?

Наталі мало вірилося. Якби вона була картографом, сказала б, що «пішла карта». Усе, наче на замовлення. В одному місці віднялося, в іншому одразу додалося.

З роботою Ковінька поралася так добре, наче досі тільки цим і займалася. Соломія навіть заздрила їй. «У неї краще виходить», – біла вона у дзвони перед Оксаною Мельничкою. «Ніколи не кажи, що ти – гірша! І менше панькайся з цією “капіталісткою”, бо ще, чого доброго, тобі на голову вилізе!» Соломіїні подруги не сприймали Наталю. Оксану нервувало, коли та цілий вечір теревенила про емансиповану португальську жінку. Іноді не варто думати, чи цікавий співбесідник у твоєму купе, якщо мусиш їхати до кінцевої станції. Оксана це знала. Але не вміла себе пересилювати. Тепер вони збиралися тільки в кав'ярнях. Без Наталки. «Чого ви так з нею? Вона бідолашна жінка», – захищала її Соломія.

Для Соломії Наталка була свіжим вітром. Роки не завжди беруть із собою дитячу дружбу в доросле життя. Та доросле життя відкриває нові грані, не збагнені в дитинстві.

Удома вони часто-густо сиділи до опівночі й теревенили, починаючи від крему для нігтів, новинок моди й завершуючи

пісками Аризони. Соломія світилася по-своєму: дім пройнявся дитячим сміхом. Їй іноді навіть не хотілося, щоб Наталя переїжджала. От тільки в неділю бракувало затишку та рівноваги.

Вряди-годи Наталя вибиралася «на каву» з шефом. Василь Степанович «розпогоджувався», хоча на роботі з'являвся не частіше, ніж досі. Наталчиних дітей іноді глядів Андрій. «Важливо – вчасно поділити обов'язки», – всміхалася Наталя. Андрій приятелював із дітьми. Він навіть розповідав їм усілякі історії, читав казки, трохи навчав малювати.

Тільки одне слово «відпустка» піднімало настрій. Але цього року все виглядало по-іншому: Соломія мала їхати з Оксаною на лікування. (Та теж не може завагітніти.)

– Ідея посвяткувати – завжди геніальна!

– То чому ж ми останнім часом так рідко святкуємо? – глянув на Оксану Сашко Берег, ревнитель усіляких okazій.

– Те ж самісіньке можу запитати в тебе!.. – примхливо глянула на нього Оксана. – Туга за тими часами. Важливо знайти причинця або причину! «Еліс! Кто такая Еліс і гдє ана живьот», – затягнула високим голосом.

У їхній компанії не любили панькатися з помпезними столами. Головне, щоб було багато солодкого і добре вино. Раніше дівчата пили лікери: кавовий, «Cherry» чи «Амаретто», а чоловіки – брендї «Наполеон», яке можна було придбати в кожній добрій пивничці чи гастрономі. Для святкувань у «безалкогольні» андроповські та горбачовські часи не відмовлялися від міцненького пшеничного чи бурячкового самогону, який Сашко завжди привозив у трилітрових слоїках із села. (У таких справах його дідусь був чималий віртуоз.)

Куплену на талони «Московську»³ доводилося тримати як «тверду валюту», припасавши для вирішення «невирішувальних» справ.

Та той час уже давно минув. При теперішньому асортименті – лиш би гроші! Оксана найбільше любила «Токайське», Соломія з Надією – щось на кшталт «Шепоту монаха» чи «Кадарки», іноді будь-яке молдовське, лиш би червоне. Сашко пив сухі білі вина, а про Наталчин смак не дуже турбувалися: «Вона у нас заморська дама. На наше не звикла», – глузувала Оксана, та тільки перед Сашком. Для Наталки взяли на вар'ята «Сонце в бокалі». «Назва підходяща!» – заливалася сміхом Оксана, ще не ковтнувши й краплі. Андрій питиме «Десну». Крім того, у Соломії було достатньо всякої всячини у барі. Вони не належали до тих, хто особливо полюбляє спиртне. Та іноді могли «відірватися».

Оксана прийшла без Славка: у своєму заміжжі вона вже встигла гарбуза з'їсти. (Заміж ще на четвертому курсі вискочила. Усе, що не встиг її Славко за молодих літ, вирішив надолужити тепер.) Чоловік Надії залишився вдома із сином. Отже, їхній «квартет» мало чим відрізнявся від того, що й десять літ тому. Тільки одна з них – Надійка (тепер уже Олексин, а не Вербівська) видавалася щасливою: чоловік самодостатній, є син, робота. Дівчата тішилися, що бодай в однієї з них усе гаразд.

Найщасливішим був сьогодні Андрій – призвідець празникування. Він любив свій день народження, який святкував кілька разів: удома, на роботі та з друзями. Учора він прибрав, витрусив усі килимки, сходяв по покупки.

Соломія не тупцювала на кухні з «шубами» й «олів'є», не крутила голубців та не панькалася з холодцем, не робила товчеників і не завивала кручеників. Це ж не для сусідів чи співробітників. Усе це в минулому. Вона спекла грибну піцу і торт «П'яна вишня». Морозиво й цукерки тепер уже можна всюди купити. «Найважливіше – це спілкування», – стверджував Сашко і веселив усіх анекдотами.

Андрій світився на всі тридцять два. Стільки уваги й подарунків. Ленінградські фарби, яких ніколи не буває забагато, аксесуари для гоління, навіть парфуми від «Boss».

– Тепер мушиш відробляти, – жартувала Оксана, – старанно виголюєш бороду, виливаєш на себе пахощі, вмочаєш пензель у фарби й берешся за мій портрет!

– Жінки тільки й чекають, щоб чоловік утратив глузд, – захищався Андрій.

– Вони лише спрямовують чоловічу пристрасть у правильне русло, – заганяла голки Оксана.

– На чоловіка треба вважати, як на повітряну кульку: не встигнеш уколоти, а він уже луснув! – усміхнулася Надія.

– Не встигнеш відпустити, а він уже втік, – приточила Соломія.

– Зате жінка – як молоко, не доглянеш – скисне, – не залишався без відповіді Сашко.

– Не скрутиш вогонь – перебіжить, – продовжив Андрій.

– Чоловіки кажуть, що думають! – уточнив Сашко.

– А жінки думають, що кажуть! – додала Оксана.

– Збагнути чоловічу логіку може хіба чоловік, – вступала в балачку Наталка.

– Чоловікам ще важче: щоб збагнути свою дружину, вони мусять оглядатися на інших. Та цього ніяк не збагне дружина.

– Бог дав чоловікові кращий зір, ніж розум. Тому жінки носять короткі спідниці, а чоловіки – штани, – уточнила Соломія.

– Знаєш, чому винайшли штани? Через чоловічу нетерплячість, – компетентно кинула слівце Надія.

– Звідки такі відомості? – звів брови Сашко.

– Якби чоловіки знали, що про них знають жінки?! Та жінки на все заплющують очі, – відповіла Оксана.

– Знаєш, чому дружина заплющує очі? Вона в тебе цілиться! – всміхнувся Сашко.

– Жінці таке б і не приснилося! Чого вартий Адам без Єви?! Краще випиймо за жінок, – підняла келих Наталка.

– Знову обділяють меншин! Нам нічого іншого не залишається, як випити за нашу найкращу половину. – Андрій підняв келих. – За жінок!

Немає нічого приємнішого, ніж стара компанія. Уже були вкотре переглянуті студентські світлини. Знову згадані всі смішні й цікаві студентські історії, проголошені їхні давні й щойно народжені тости.

Надіїн чоловік зателефонував найперший. Про всяк випадок. Він це робить завжди, хоча знає, що в їхньому товаристві проблем не буває.

– Ідеальний чоловік знає всі забаганки дружини і де її можна знайти! – прокоментувала Оксана, беручи слухавку.

– Слухай, Олексин, Надя тут, як у Бога за пазухою! – звернулася до нього діловим голосом. – Та в нас проблема: чоловіки у меншості, й горюче закінчується. Пропадаємо! Ти ж у курсі: мертві бджоли не гудуть! – клепала вона язиком. – Бери таксі і komm zu mir⁴! – демонструвала Оксана свою компетентність з німецької.

Оксана завжди була щедрою на витівки, а після кількох чарчин «Токайського» гумору їй було не позичати. Проте сьогодні її чомусь «дістала» ця забаглива Наталя зі своїми «португальськими» феміністичними мудруваннями. Соломія спробувала згладити ситуацію, та Оксана навіть хотіла зателефонувати до шефа, щоб той забрав Ковіньку. А тут – про вовка помовка. Зателефонував Ковіньчин шеф. Оксана знову схопила слухавку, почуваячись майже господинею якщо не дому, то хоча б вечірки.

– Анданте! – гукнула вона із жестом диригента замість звичного «позакривайте пельки» (такий лексикон був можливий лише у своїй компанії і то на апогеї святкування) і далі звернулася до слухавки: – ...Василію Степановичу? Тільки тоді покличу, коли пообіцяєте її забрати... Гееей! Ковінько! Тебе-е-е!

А далі, не дочекавшись, поки Наталка підведеться з дивана, затигла в слухавку своїм, тепер уже «оксамитовим» сопрано:

Бігла, бігла киця ледом.
Добра, добра горілка з медом.
Бігла киця топитися,
А кицюньо дивитися.
Бігла киця в ополонку,
А кицюньо у сторонку.
Гей, наливай!
Гей, випивай!

Почувши у слухавці короткі гудки, Оксана звела високо брови й повільно констатувала:

– Йому потекла слинка, і він вирішив не гаяти часу на гутірки! Дівчата, зараз наше товариство буде прикрашене ще одним чоловічим духом. За це варто випити. Берегу, наливай! – звернулася вона до Сашка. – «Наливай, козаче, поки в нас ще є!..»

– «Одна калина за столом, одна родина за вікном», – нагадала про себе Надія, витягнувши шию з маленької подушечки, на яку вона хряснулася вже кілька хвилин тому. Надійка належала до тих, кому не можна пити: їй вистачає одного келиха вина, щоб потягло на сон.

– О, підвелася! І їй наливай!

Уже давно відспівали треті півні, та додому не поспішав ніхто: у Соломії достатньо місця для ночівлі. Надію таки добряче долав сон. Ковіньку потягло на сентиментальність. Вона форсувала фата-морганну програму: «От-от з'явиться на порозі шеф, і вони полетять на Філіппіни». Та він так і не з'явився. Якби то була Мельничка, Надія запропонувала б їй хустинку чи втерла б рукавом розтерту туш. А так шморгнула собі носом і знову вляглася на подушечку, де поруч на канапі напівсидячи куняв утомлений від святкування Андрій, незважаючи на те, що бути в центрі уваги – це його реноме.

Тепер за столом вони залишилися вчотирьох: Соломія, Сашко, Оксана і Наталка.

– Тобі не здається, що у мене в голові щось трохи їде? – звернулася Наталя до Сашка, тримаючись за скроні.

– Здається, у тебе вже давно «поїхало»! – відповіла Оксана замість Сашка...

– Виключіть будильник, безсердечні! – кричала Оксана, затуляючи вуха подушкою. Здається, ніхто не реагував. – Та я йому зараз...

Оксана повільно підвелася, перебираючи ватяними ногами, й оглянулася. В очах було темно. У вухах дзвеніло. Голова боліла так, начебто по ній пробіглися. Усі спали: хто на дивані, хто в кріслі. Ніякого будильника. Телефон розривався.

– Алло! – відповіла сонно Оксана. – Надя? Вдома! Нема? Хвилинку... З-з-здається, ще спить... Дванадцята? Не може бути?!

На поїзд ледве встигли.

Два тижні зринули так швидко, наче їх і не було. Масажі, купелі... Декого це втомлює дужче, ніж робота. «Вам потрібно частіше бути на свіжому повітрі й відпочивати. Та лікування не завдасть шкоди, – згадувала Оксана консультації лікаря. – Важливо вигадати таку пораду, яка підходить усім, дорого обходиться, хоча старезна, як світ!» – підсміхалася Оксана.

Усе ж подруги повернулися додому свіжими й щасливими. Андрій зустрічав біля потяга з букетом величезних троянд, з такими штоками, начебто не мав на що опертися.

– Це що, замість костура? – глузувала Оксана.

– Не збивай апетит! Здається, мій чоловік потрапив у новий «струмінь». Невже квіти? – підсміхнулася Соломія і чмокнула чоловіка в щоку.

– Значить, нагрішив! – стрельнула Оксана.

– Навіщо так безсердечно нівечити ініціативу? – видихнув Андрій, піднявши брови. – Моя дружина бозна-коли не давала мені спокою аж два тижні. Варто б віддячити! – він однією рукою обхопив Соломію, а іншою взяв валізу. – А за твоє бовкало, – звернувся він далі до Оксани, – неси свої валізи сама.

– Я й не збиралася тобі віддавати. Ще втечеш, а потім шукай вітра в полі, – Оксана смикнула за полотняну ручку валізи і демонстративно потягла її за собою.

– Ти про кого? – почав грати вар'ята Андрій, роззираючись довкола.

– Он до того в білій футболці з якимось сиромудрим написом, у сірих панталонах та з двома червоними валізами. Та ще й у супроводі двох елегантних дам, що повертаються з оксамитового сезону.

Андрій, оглянувши перехожих, зупинився на своїй футболці:

– Ти диви! Який збіг обставин! Усе, як у мене! І дами оксамитові! От тільки щодо напису, то ти – дарма!

Хіба можна було втриматися від сміху? Андрій узяв у Оксани її валізу й почимчикував наперед, вимальовуючи своєю тінню всілякі викрутаси знесилоного носія. На такі штучки він був неабиякий митець!

Оксану відвезли першою, а далі – додому! «Яке солодке слово дім», – укотре пересвідчувалася Соломія.

Ворота як ворота. Ховали за собою сад. Крислате гілля яблуні не знало, що таке загорожа. Воно натрусило зимових зелепуг на асфальт. Соломія зупинилася, піднявши одне.

– Учора була гроза, майже як улітку, – пояснив Андрій. – Я ще не встиг визбирати.

– ...Гроза!

Соломія малювала собі вчорашню вересневу зливу. Вона навдивовижу любила громовицю. Соломіїна уява бачила, як розкреслювалося жовтим олівцем небо. Чула гучне витрушування з неба грому. Відчувала на листі, як на власній шкірі, прохолодні важкі краплі, які барабанили по яблуні, стікали струмками по корі, падали безжально на недозрілі яблука і стинали їх, як на полі бою.

Соломія нахилилася. Вона затисла між долонями маленьку зеленкувату яву свого дитинства. Який то густий, хоч зелений, запах!

Та ближче до дверей прохоплювався і не визнавав ніякої конкуренції запах свіжої смаженини.

– Ви, напевно, усіх сусідів вирішили переплюнути, – кепкувала Соломія ще з порога.

Андрій поклав валізи в коридорі й пригорнув Соломію:

– Як я знудьгувався без тебе!

– Діти нагорі? – полоскотала вона чоловіка в живіт.

– ...

Прочинила двері до кімнати. Який то рідний і настояний запах!

– Наталя ще на роботі чи, може, з шефом? – промовила Соломія чи то скептично, чи риторично і, похитавши багатозначно головою, стомлено поклала ноги на диван. – Як добре вдома! А я вам усього понавозила.

Згадавши про подарунки, одразу забула про втому і зірвалася на рівні ноги.

– Ні, краще принеси валізи сюди.

Поки Андрій ходив по валізи, Соломія витягла руки вгору і на пальчиках, як балерина, ледь торкаючись підлоги, кружляла кімнатою:

– У нас таки найкраще!

Вона вкотре повторювала цю стандартну фразу, яка була у неї на язиці ще з дитинства. Заглянула у кожен кутик, погладила рукою рамку на комоді і всміхнулася: «Я вже вдома! У мене все гаразд».

Андрій поклав валізи біля столу, та з подарунком вирішив випередити дружину.

– Заплющ очі! – прошепотів він їй у вушко, обнявши за плечі.

Соломія слухняно підкорилася, згоряючи від нетерплячки:

– Заплющила!

– От і гаразд! А тепер дай мені руку, але очей не розплющуй! Тепер поклади руку на ось це! Що відчуваєш?

Соломіїна долоня лежала на полотні. Її пальці відразу впізнали його. А от те «ще щось», що ковзало полотном, Соломія не наважувалася розгадувати, хоча, здається, впізнала також.

- Ну що? Вгадала? – майже щибетав від радості Андрій.
- Здається... кухонний рушник, – кепкувала Соломія.
- Тепло, але не цілком!
- Тоді... тоді ти виправ мій фартушок. От тільки спагеті так і не відчепилися, – глумилася вона чоловікові.
- Гаразд. Розплющуй очі!

Соломія розплющила очі й побачила перед собою соняшник. Це була не звичайна Андрієва картина, а художнє «упакування» для золотого ланцюжка серед шафранових пелюсток.

- Як гарно! – Соломія знову піднялася на пальчики і чмокнула чоловіка в щічку. – А ти романтик.

За якусь мить Соломія знову кружляла кімнатою, укотре заглядаючи в трюмо.

- Дякую! Який гарний сюрприз! – Соломія поправила на шиї ланцюжок. – А картину повісимо у відпочивальні.

- Я трохи хандрив без тебе.
- Я теж! Удома справді нікого нема?..

Поки Андрій кинувся на кухню, щоб порятувати смаженину, Соломія поспіхом підіймалася до дитячої, щоб порозкладати сюрпризи. Прихилила двері й за хвилину стояла перед Андрієм:

- Чому ти не сказав мені, що Наталя переїхала?
- Хіба це так важливо для тебе? Раніше ми також жили самі, і нічого, – знизав плечима Андрій, начебто йшлося про джмеля, який нарешті вилетів із кімнати.

– Хоча б телефоном можна було сказати, – Соломія розгнівано жбурнула під крісло Наталчину маленьку вишиту подушечку, яку та забула забрати під час переїзду.

- Хіба це щось змінило б? Вона відкупила свій будинок у Михайленків, – Андрій сів на диван і посадив Соломію собі на коліна. – Нам також спокій не завадить.

– За два тижні?.. А гроші? – здивувалася Соломія. Вона відразу підвелася і втупилася чоловікові в очі.

– Я... допоміг їй узяти кредит. – Андрій підійшов до вікна.
– Кредит?.. – не зовсім зрозуміла Соломія.
– У нас будинок. Треба було застави... У неї... нема. Вони з шефом! Віддасть... – плував словами Андрій.
Соломія досі не все тямала.
– З шефом?.. Він переїхав до неї? – Соломія нарешті почула, про що йдеться.
– Ні-ні! Ну що ти! Вони тільки... – Андрій затнувся і не знав, що їй казати.
– Непогана ідея... – нервово потерла пальці Соломія.
– Ти про що? – нічого не зрозумів Андрій.
– Про... роботу, звісно, – Соломія подалася до шафи і швидко попересувала вішаки. – Напевно, візьму ось це! Хоч видно, що засмагла...
– Для чого тобі сьогодні на роботу? Ти щойно приїхала. Ще навіть не пообідала. Я так старався...

Вахтер підняв шлагбаум і пропустив машину. Її місце паркування було зайняте чиеюсь «Тойотою». Під час відпустки – зрозуміла річ – хто б не скористався? Соломія піднімалася сходами. Ноги були слабкими, та не зволікали.

Ключ у замку не повертався, і вона смикнула за клямку. Двері були незамкнені. «Певно, прибиральниця». Андрій мовчав.

За столом сиділа Наталя з телефонною слухавкою в руках. Нова? Нове настільне приладдя з брунатної шкіри, модерна підставка. У кутку – велика ваза зі штучними квітами. На стіні – ландшафт (здається, Андрієва рука).

Ремонт?

«Я гадала, що переплутала кабінети. Хоча бачила своє крісло, шафу, книжки... Який сюрприз! Чи раз за ширмою літепла ми змушені ховати синці від граду? На цей раз – усе вочевидь. Нарешті мені

провиднилися очі. Аж тепер! Не бачити міг би лише сліпий!»

Ковзанка... Пожовклий листок Соломіїної пам'яті відірвався від стовбура і вивірчував, мов у вакуумі осені, смішні піруети, пришвидшено обертаючи земну вісь. Від одного маленького листка завважки ледь у грам змінювалася швидкість Землі, а вона, Соломія, начебто не жінка, а кульбаба чи зернина пирію, не могла спинити цей пірует долі. Ноги розпростерлися на шпагат. Ковзани протяли нетривкий лід. «Зупинитись! Чуєш, ти мусиш зупинитись! Попереду талі води!»

Рипнули двері. Андрій вийшов у коридор.

Соломія підійшла до столу і взяла до рук календарну книжку:

– Воля тобі на користь! Інтерв'ю, зустрічі, телефонні дзвінки, – гортала сторінки Соломія. – Коли з шефом спиш, також записуєш? Ото стерво! – Соломія смикнула за підставку на столі, і все приладдя покотилося на підлогу.

«Ті, кого доля не гладила по голові, або беззубі, або із зубами акули. Я належала до перших. Замість того, щоб пустити Наталку сторч головою зі сходів, я зачинила двері. Хіба знала, що робити в такій ситуації? Узбережжя збагне, що таке смерч, аж тоді, коли вже стане пустою».

У горлі щось міцно застрягло: ковтай-не ковтай – сидить, та й годі. Кров розпирала жили. Думки забігали кудись у минуле, з'являючись, мов короткі блискавки у Соломіїній пам'яті... Вистелена під яблунею стара бабусина капа⁵, на ній – дві дівчинки завивають у хустку ляльку, вкладають у «ліжечко», накривають «ковдрою»... порожня лавка у її саду... пересохла криниця... той злощасний букет черемхи... випускний... університет... друзі... листи... лікарня... нічого... зустріч з випускниками...

«Дурепа! Дурепа! Яка я дурепа!» – то був міні-монолог до самої себе. Бо такий коментар маєш право давати лиш собі.

Коли тобі погано – зроби нову зачіску, нафарбуйся, вдягнися в те, що найбільше любиш, і виходь у місто. Пройдися сквером, випий горнятко кави і купи собі нову блузку. Ти помітиш, як прибуватиме сила.

Дякую, бабусю!

Спочатку була перукарня. Завитки, голова під «баняком» сушки, лак... Вищипування брів, маска, накладання косметики. Стільки пензлів та кольорів ще ніколи не торкалося її обличчя. Кажуть, краса потребує жертв. Здається, Соломія вперше збагнула цю фразу. Вона відчинила двері надвір і набрала повні легені повітря: «Як свіжо і гарно!»

Сьогодні не можна ховатися від світу під парасоллю! За Соломією оглядалися. Вона йшла вулицею, як довгим кольоровим коридором, розтоптуючи вчорашні калюжі, що поховалися у пригорщі асфальту. Тоненькі каблучки відштовхувалися від землі приглушеним поцокуванням. Теплий вітер розхитував свіжозавитими кучерями, пробирався крізь коротку тоненьку прозірчасту крепдешинову суконку в бузкові букетики, що тісно прилягала до талії. Соломіїн погляд заплутувався в очах перехожих. Перехожі заплутувалися у лабіринтах дверей крамниць та кав'ярень. Кольорова гама ще не цілком згаслого літа і щойно народженої осені сипала під ноги поодинокі жовтуваті листки клена. З обох боків пішохідної зони волого всміхалися яскраво-золоті чорнобривці. Яким теплим може бути життя!

Крамниці світилися сліпучим світлом, хоча день ще не згас сонцем. Блузку! Звісно, нову дорогу блузку! «Ніколи не шкодуй собі. На тобі зекономлять інші!» Дякую, бабусю!

Заглядання поміж вішаки, оцінювання самої себе у зіницях дзеркала, нехтування часу, за яким ніколи не шкодуватимеш. Хіба вона могла пройти повз темно-вишневу суконку на тоненьких бретельках – нізащо! Сукня гарно підкреслювала талію і тільки ледь-ледь сягала колін. Вона ідеально пасувала до нових італійських «човників», куплених з Оксаною у Криму. «Оксана має рацію: треба більше думати про себе».

Здається, трохи розвіялася. Залишилася тільки кав'ярня, і тоді «культурна програма» на сьогоднішній день начебто виконана.

Кава... То тільки перший ковток гіркий. До другого звикаєш.

– Ого! Нарешті бачу Соломійку справжньою жінкою. Так би щодня!

– Твоя школа. Зарплатні вистачить тільки на перукарню. Проте... я вже безробітна.

– Ти? – В Оксани відвисла щелепа.

Соломія розповідала Оксані так, начебто все відбулося з кимсь чужим. Оксана німіла.

– Як я раніше не докумекала, що вона хоче на моє місце? – Соломія дивилася в Оксанині великі очі, не чекаючи відповіді. – Хоча б десь колись при розмові.

– Не наважилася. Ти їй багато допомогла, – Оксана поклала свою руку на Соломіїну. – Ти сильніша від неї, і вона це розуміла. Наталка прагнула більшого, та то не було волею долі. Їй бракувало саме такого штриха!

– Це ще не все. Андрій узяв для неї позичку. Заклав у банк наш будинок. Без мого підпису! Як він домовився?! Уявляю, якби мені було щось треба.

– Ото гультіпака! Він збожеволів! А якщо Наталка не поверне грошей? – кліпала очима Оксана.

Соломія знизала плечима:

– ...Якби ти чула, що хтось може допомогти з Італією чи Іспанією, дай мій номер телефону.

– Тільки не це! Ми щось тут придумаємо... У моєї співробітниці дочка збирається в декретну відпустку. Правда, десь аж за два місяці. То не журналістика, але робота конторника – також вихід. У мене є ще деякі ідеї. Без роботи не залишишся, це точно!

Соломія допила останню краплинку пересмаженої кави та прихованої гіркоти і всміхнулася:

– Ходімо, бо нас тут замкнуть.

Ворота не скрипіли, тільки зелені яблука розгублено розкотилися стежкою. Куди далі?

5. Сніг за пазухою

...На стареньку капу натрусилося листя і тіні. Вона скрутилася від дитячих колін і піддавалася будь-яким випробуванням.... Від яблуні віддавало прохолодою, хоча сонце, здається, було нестерпним... Дві дівчинки вкладали ляльку в ліжечко... Одне на двох...

«Я теж такої хочу. В тебе стільки всього! Дай мені її... я поверну... Скажеш бабусі, що загубила. Вона купить тобі ще! А моя мама мене не любить і не хоче нічого купувати...»

«Бери!»

Соломія взяла до рук маленьку вишиту подушечку і попрямувала до дверей. Швидше, поки ще не передумала! Коли надто довго роздумуєш і вагаєшся, життя перетворюється на суцільний сумнів. Хіба хтось застрахований від непевності? Кажуть, вагання – ознака слабкості. Так, мабуть, думають ті, хто не має що втрачати або ризикує всім. Соломія не належала ні до перших, ні до других.

Вона зачинила за собою вхідні двері будинку, ступила на заметений снігом поріг і механічно витерла об решітку ноги. І таке буває! Сніг одразу заскрипів, начебто скривився від невдоволення: «Дивись, не обморозься». – «Пізно», – зітхнула про себе Соломія.

Запекло в очах. Сонце було невгамовним, вгризаючись кожним промінчиком під повіки. Мінус десять? Певно, більше. Соломія не відчувала холоду. Не бігла, хоча шуба була тільки накинена на плечі. Чи раз так вихоплювалася до подруги!

За дві хвилини вона стояла біля Наталиного будинку. Дванадцятирічний Павлик саме гасав зі зграйкою хлопчаків біля дороги. Гола тоненька шийка світилася з-під розщепленої курточки, начебто для неї не існувало холоду. Шарфик висів на одному плечі й не збирався бути «маминим поплічником». Скільки тієї радості взимку?! Саме в цей час якесь пустотливе хлоп'я прожогом підлетіло до Павлика і сипонуло йому пригорщу снігу за пазушину. (Соломія

відчула у себе за пазухою сніг. Її тілом пробігся морозець.) Бажання відповісти тим самим розколило Павлика ще більше. Хлопці покотилися у сніг, борсаючись у бажаній пастці й висуюючи на Божий світ по черзі вже простоволосі голови, щоб пересвідчитися, що до них обов'язково приєднаються інші. І справді, їм недовго довелося чекати. Зграйка червонощоких «горобчиків» у коротеньких курточках миттю кинулася до них, здійнявши такий щасливий галас, якого не знає жодне птаство на землі. Соломія всміхнулася.

«Моя рука механічно натиснула на дзвінок. Знайоме і трохи нервово “Йду” розперезало тишу. У мене щось надірвалося в душі. Я ледь не опустила подушечку».

– Соломіє? Ти? – з Наталчиних рук випав рушник.

– Ось... – Соломія подала подушечку.

Наталя підняла рушник і спробувала всміхнутися:

– Проходь.

Соломія поправила комір шуби і попрямувала на кухню. Вона поклала подушечку на ослінчик і сіла на стілець.

У Наталі все валилося з рук. Соломія вперше помітила, що Наталин темно-синій нуднуватий халатик пасував до її голосу. Навколо очей вигиналися рівчачки дрібних зморщок, щоки були блідими. На непідфарбованому волоссі проблискували роки. Синюватий відтінок її вуст затуляв молоду жіночу свіжість. «Їй справді погано», – піймала себе на думці Соломія.

– У мене сьогодні трохи неприбрано. Субота. Сама розумієш. Щодня на роботу. А Павлик у мене не дуже до прибирання. Тобі добре, у тебе нема кому смітити, – затнулася Наталя.

Якими безглуздими бувають іноді виправдання.

Наталя поклала кавник на стіл і підсунула горнятка.

– Ти п'єш без цукру? – надламувався у Наталі голос. Вона навстоячки пригубила каву.

– Як завжди.

Наталя сіла на стілець і ще раз пригубила. Якась невідворотна тиша вперше витискала з-поміж них повітря. Стало гаряче. Наталя відчинила кватирку. Та тихенько скрипнула, на мить перетнувши тишу: «Говоріть! Хтось же мусить почати!» Дві жінки сиділи одна навпроти одної і мовчали. Вони думали про одне і те ж.

– Прийшла з'ясовувати стосунки? – вирвалося у Наталі.

– Прийшла уточнити, коли ти погасиш кредит, – Соломія намагалася бути спокійною.

– Не в тебе брала і не тобі погашатиму, – процідила Наталя. – А з Андрієм я розраховувалася.

Соломія мовчала. Так, як мовчать німі, бо від природи не можуть нічого вимовити. Змирившись із долею, залишаються тільки кільканадцять жестів і очі, які іноді вміють розмовляти краще від вуст.

Вона мовчки зачинила за собою двері, залишивши на ослінчику вишиту подушечку. Назавжди.

6. Світ за порогом

– Алло! Соломійко, до тебе вже телефонувала Оксана?

– Ще ні, – Соломія спантеличено глянула на годинник. Сьома тридцять. – У неї щось трапилося?

– Ти ж знаєш Оксану. Вона за всіх хвилюється. Сказала, що поганий сон приснився. Упевнений, от-от тобі зателефонує. Хотів, щоб ти особливо не переймалася. У вас, жінок, не встиг кіт дорогу перейти чи ворон кракнути – причина, щоб цілісінький день собі голову сушити.

– Дякую, Сашку, не перейматимуся.

– А в тебе хоч усе добре?

– У мене?

– Чую, що не дуже. Післязавтра повертаюся з відрядження. Протримаєшся? Коли щось термінове, купую вертоліт.

– Дякую, Сашку, протримаюся.

Називається: підбадьорив.

«Іноді, чекаючи на сонце, бачиш тільки хмари. Оксана була саме тією, хто розганяє хмаровиння. Невже на цей раз їй забракло сонця? Я лічила хвилини до зустрічі з нею».

Соломії не подобалися дрібні «каюти» в кав'ярнях, де відчуваєшся замкнутим, мов у келії. Не любила ні тісняви, ні тлуму. У першій залі місця на двох були зайняті. Вони сіли за великий стіл. Цікава заведенція: коли потрібно великого столу, вільні тільки малі. За сусіднім столиком сиділи три жінки з пляшкою коньяку: як для обідньої пори – нічогеньке празникування! «Соломії теж не завадила б чарчина», – подумала Оксана.

Соломія хилилася до Оксани найбільше. Надія і Сашко також були їй дорогі, та от Оксана була особливою. Може, тому, що з нею

коротала найбільше часу. Чи схожість доль? Біль ріднить, як і багатство. І хто вигадав такі паралелі?

- Ми втрюх – у човні? То чим поганий сон?
- Навколо каламутна вода, – нахмурилася Оксана.
- Ти дивилася у сонник? Можливо, якась дорога.
- У мене немає сонника. Знаю тільки, що каламутна – це погано,
- коментувала Оксана.

Соломія звикла, що Оксана всіх розраджує, а тут – захмарилася, начебто приснилося, що падає у прірву.

– Сашко сказав би, що забагато води каламутиш, – усміхнулася Соломія.

- Так і сказав би. А ти звідки знаєш?
- Здогадуюся. Йому, бідоласі, десь зараз гикається.
- З ним ти жила б, як у Бога за пазухою. Пам'ятаєш, як він завжди підспівував: «А ми удвох в одне дівча закохані», – прогумкотіла Оксана. – Через тебе у нашу групу перевівся, а ти його на Андрія проміняла! – іронізувала далі Оксана. – Стільки часу минуло... Усе було б гаразд, якби не впала тобі на хвіст ця португальська мацапура. – Оксана не приховувала своєї беззмінної «прихильності» до Наталі.

– Якщо ти про Наталку, то я вчора з нею бачилася, – стисла губи Соломія. – Вона не збирається гасити кредит. Тепер справді не знаю, що робити.

– Годуй пса на свою литку. От недогризок португальський! – Оксана зім'яла на столі серветку. – А ти завжди: «Андрійку, Наталя не встигає зі статтею, подивися за дітьми... Андрійку, подай Наталі склянку... відвези її на роботу». Пригріта гадюка отрути не шкодує. От личина! – Оксана не знала, де примістити руки. – Ось тобі й сон!

– Тепер уже пізно, – здавалося, що Соломія розмовляла з чашкою.

Соломія дивилася у вікно і мовчала. Для свіжої рани треба стерильності: до неї не допускають нічийого ока. Відгомін болю женуть геть, щоб не вростав у пам'ять новою раною. Якщо ящірка не

в змозі змінити колір шкіри під колір каменю, чи зможе змінитися камінь?

– Кожен надіється, що шило з мішка не вилізе, – перервала мовчанку Оксана.

Соломія насторожилася, зморщила чоло і підняла брови:

– Ти про ту... Він уже туди не йде, – захмарилася Соломія.

Оксана замовкла, човгаючи по столі кавою.

– Вона народила дитину, – майже пошепки відповіла Оксана. – Вчора увечері телефонувала Світлана Гринишин. Вона живе там неподалік.

– Дитину? – хляснуло в серці.

Щось обірвалося в грудях. Скільки всього нараз! Соломія торкнулася своєї руки. Жива? Вона мовчала і дивилася у вікно. Хоча вікна й не бачила. Її думки вклякли десь перед Богородицею. Її єдиним порятунком.

Клацнула клямка на дверцятах її душі. Зачинено!

Соломія пригубила кави. Чи було щось у горнятку? Важливо, що можна притуляти хоч щось до вуст, очікуючи полегшення. У голову заповзає чорне, липке та марудне: думкою не відмиєшся. Не зірвеш і не збудешся. Ковтнути б іще чогось. Добре, що десь у далекій Бразилії чи Перу хтось колись упізнав у зерняткові – *каву*. Бери до рук горнятко і відпий ще... і ще... і ще ковточок! То не ель і не гашиш. Пий і думай про полегшення! Надто простий шлях до звільнення. Іноді не допоможе й коновка сивухи.

Швидше б відпуститися своєї шкарлупки і, як равлик, виповзти на світ. Це все теорія! Залишається глибше зачинитися в мурі свого серця – і ні слова більше.

Пристрасть до жінок – це як жага до алкоголю. Здебільшого не виліковується ні часом, ні дружинами. Вона (жага) живе за звичною природою фізики: якщо збільшується в одному місці, зменшується в іншому. Біда – як вичерпана посудина – завжди відчуває свою порожнечу.

Здається, таке не провіщає жоден сон. Соломії не на жарт запаморочилося в голові.

«Твоя сила в тобі, – шептала сама до себе. – Твоя сила в тобі!»

Дякую, бабусенько. Та на цей раз не допомагав жодні-і-і-і-ісінький автотренінг...

У вікно вривалося світло. Світло, яке вона малювала сама, щоб не було темряви.

...Одна лялька на двох... Зненацька надбігла Улянка із сусідньої вулиці, схопила ляльку і зникла за парканом. Поки Наталочка кинулася відбирати, Соломійка мовчки дивилася їй услід, прикривши долонькою мокрий від сльози комірчик...

– ...Починаєш мене ревнувати? Це щось нове! – лютував Андрій.

– Ревнощі – це привласнення, а я тебе відпускаю! Ми мусимо розлучитися!

– Не заперечую!

Іноді приходить саме та мить, коли ти розумієш, що не можеш і не хочеш жити так далі. Тоді вже не шукаєш слів ні для виправдань, ні для тлумачень. Найважче – це єдиний крок. А далі – дорога. Нехай навіть триби твоєї долі не зачіпають трибів звичного досі життя, та все ж не лякайся дороги. Зупиняючись, ти все одно не зупиниш час. Іди, поки не намацаєш під ногами нової опори, що нестиме тебе у завтра.

– Можливо, ти даси мені ще один шанс?.. – зм'як Андрій.

«Я із задоволенням жбурнула б усі його шкарпетки і пензлі через вікно, та це була б для Андрія найлегша ноша: тоді сплата кредиту лиш на моїх плечах. Хай трохи і він поприє! Єдине, що в мене

залишилося для Андрія, – шматок черствого серця».

Краще жити від проблем на дистанції. Настав час не боятися самотності! Соломія лягла. Вимкнула світло і заплющила очі. Не темніло. Вона чекала на завтрашній день. Він мав би бути світлішим.

«Безпорадність, мов грім, – убиває впевненість у собі відразу ж, як тільки торкнеться вух. Тоді зараз же думаєш про сховок. Жінки іноді закидають чоловікам недалекоглядність, хоча самі бувають за крок до божевілля. Сьогодні мої ноги правили розумом. Нерозбуджений материнський інстинкт, безумство чи безпорадність? Мабуть, усе-таки останнє. Я вирішила підвести під минулим ризку, та перед тим глянути у зіниці правди».

У будинку світилося. В такий час дитина мала б спати. Та що знала Соломія про режим дня немовляти? Утекти! Варто негайно втекти звідси і ніколи більше не ступати на цю стежку. Скільки разів стояв перед цими дверима Андрій? Його ноги торкалися цієї решітки. Так, він завжди витирає ноги. Соломія механічно спробувала почувгати чоботами, та ноги прилипли до килимка. Це ж треба?! Насилу виплуталася і витерла взуття. Уже краще.

Залишився тільки поріг.

Мабуть, ніхто не почув. Її серце ледь намірилося на ще одну спробу. Вона глибоко вдихнула і притулила пальчика до дверей, щоб постукати ще раз, та вони саме в цей час прочинилися, і Соломія стояла віч-на-віч із жінкою середніх літ з ледь сивуватим волоссям і трохи черствими очима. Соломія злякалася.

– Вам кого? – прийшла їй на порятунок жінка.

– Мабуть, вас, – ледве зібралася з думками Соломія.

– Мене? За світло ми вже заплатили. Можу показати квитанцію.

– Я не за світло, – попустило Соломії. – Я... в особистій справі.

– У нас мала дитина. Ми не впускаємо чужих. Грип і таке інше, – заступила двері жінка.

Значить, це справді тут, – у Соломії тьохнуло в грудях.

– Якщо можна, я б десь у коридорчику, – не знала, як впроситися Соломія.

Жінка знизала плечима і прочинила двері.

– Ну, то що вам треба? – стала у коридорі господиня, не пропонуючи проходити далі.

Соломія з надією глянула на двері до кухні. Жінка вловила погляд незнайомки:

– У вас хоч нема грипу? – вона яструбиним оком пронизала наскрізь Соломіїну душу.

– Грипу? Н-нема, – звела плечі Соломія. Вона справді була не з цього світу.

– Проходьте. Малу вже покупали, тут вільно, – господиня прочинила двері й першою ввійшла до кімнати.

«Я ніколи не забуду цього запаху. Він ударив у ніздрі ще з порога. Це був солодкуватий запах свіжої дитячої купелі. Було не те що тепло, а гаряче, мов у сауні. Тілом пробігся морозець. На столі стояла маленька біла ванночка з водою і пелюшками. Поруч – якісь пляшечки. На підлозі лежали дитячі сорочечки, шапочка, скручені пелюшки та інші підготовлені до прання дитячі речі. Серед них я впізнала великий рожевий махровий рушник з білими витисненими смугами та великими червоними метеликами. Схожий я купувала з бабусею у Криму. Пам'ятаю, як не могла ніяк відійти від прилавка: уявляла, як беру до рук рушничок, торкаюся до нього щічкою. Я хотіла його купити, але не знала, чи можна на нього витратити заколядовані гроші. Бабуся погладила мене по голові й сказала: “Вчися робити собі подарунки. Не чекай на них від інших. Це розпрямляє плечі й додає впевненості”. Хіба я розуміла тоді, що означає – розпрямляє плечі?! “А що, коли на все не вистачає грошей?” – питала я. “На все ніколи не вистачатиме грошей. А для себе – мусить!” – переконала мене бабуса, і я купила рушничок».

Господиня не вибачалася, що в хаті неприбрано. Це її анітрохи не гнітило. І навіть не було її проблемою, а проблемою того, хто приходить без попередження.

Соломія згадала, що має покласти на стіл цукерки.

– Щоб маленькій жилося солодко, – Соломія встромила в жінчині руки цукерки «Асорті» і з ввічливості всміхнулася.

– Дякую, – сухо зреагувала господиня і поклала приносини на підвіконня. – Я вас слухаю, – вона вказала на стілець біля дверей.

Соломія несміло сіла на крайчик стільця, поклавши на коліна сумочку.

Господиня не просила вибачення, що не може запросити Соломію до столу. Не пояснювала про зайнятість, а ще раз стримано поглянула на непрохану візитерку.

– Ви – Соломія? – ще сухіше, ніж сухо, процідила жінка.

Соломія так злякалася, що випустила з рук сумку.

– Чого ви прийшли? – мідний, майже крижаний голос уповзав Соломії під шкіру і заступав їй дихання.

Що, що треба казати в таких випадках? Соломія склала руки, як для молитви:

– Я... я знаю, вам важко. – Соломія силкувалася щось зліпити до купи. Та думки порозлітались, як просо з розірваного лантуха.

– Чого ви прийшли? Якщо по свого чоловіка, то його у нас нема. І не буде! – тупий приглушений дзвін застрявав у вухах.

– Ні-ні. Він удома, – Соломія глитула повітря.

Ще перед порогом Соломія жила передчуттям сутички, а тепер – бажанням утечі.

– Я зважила наші... Ваша дочка... їй треба закінчити школу. Майбутнє. У мене... нема дітей. То, може, я б... Ось... гроші. Може... – здавалося, що в Соломії серйозний дефект мови. Вона приховала обличчя волоссям.

– Ви хотіли купити дитину? – прямо випалила жінка. – То не до нас.

У Соломії вдруге висковзнула сумка. Вона витерла в рукав свої змокрілі руки і підвелася із стільця:

– Я не про це. Може, дитині згодиться... То від Андрія. – Звучало майже резонно.

– Нам нічого від вас не треба. Дитину ми записали «Богданівна». Більше не приходьте.

«Я спробувала ще раз глибоко вдихнути цей солодкуватий запах купелі, пелюшок та олійки. Очі потай ковзнули по воді у ванночці, шапочці біля столу і рожевому махровому рушничку, подарувавши їм мовчанку. Мені хотілося якомога швидше втекти звідси. Я знала, це був мій останній у житті божевільний крок. Більше таких не буде».

– Пробачте.

У коридорчику було темно. Соломія непомітно поклала згорток з грошима на підвіконня. Жінка замкнула за нею двері. Все!

7. Пробудження з пристрасті

...Улянка так і не повернула ляльки.... Бабуся купила іншу... У коротенькому синьому платтячку з вузькою мережкою і довгим білим волоссям. Ця також казала «мама». Чому ж ніяк не виходила з голови та перша?..

– Сашку! Я зробила нову зачіску, нафарбувала її й одягла нову сукню! Гадаєш, даремно старалася?!

– Ну, що ти, люба! За п'ятнадцять хвилин я – у тебе! Якщо навіть доведеться змінити всі кольори світлофорів та напрямок одностороннього руху!

«Я потроху відходила від “наркозу” і вирішила плюнути на картання. Що трапилося – те трапилося. Моє заміжжя з Андрієм із самісінького початку було безглуздом. Я боялася, що не встигну спіймати життя за віжки, а довелося виходити на тупиковій станції. Тепер з Андрієм мене поєднували лише штамп у паспорті і кредит. Залишилося дещо збагнути в чоловічій логіці».

...Хвилини тяглися, як липке місиво, якому годі відчепитися від пальців. Здавалося б, що таке п'ятнадцять хвилин?!

Соломія підправила вишиту серветку на столику, присунула стару кришталеву вазу, на мить присіла у м'який фотель, та відразу підвелася. Ще раз покрутила серветкою. Ноги прямували то до вікна, то до серванту, то до книжкової шафи. Механічно торкнулася знайомих їй палітурок, мов клавіш. Що важило їй тепер чиєсь життя, приховане за цими сторінками. Сотні томів перечитаної класики такі близькі і такі байдужі... Про свою долю вона не написала б ніколи!

Старий настінний годинник відчеканював кожну секунду, рятуючи кімнату від тиші. Ніхто, крім сумного Розп'яття, не бачив Соломіїної тривоги.

За вікном шмигали автомобілі, залишаючи тільки гул, що тягнувся шлейфом за колесами. За ким тяглася і куди зникала Соломіїна думка? Десь туди, де є затишна стріха і тепло, яке треба нести в гніздо, а не виносити.

«Коли не ходиш у ліс, не остерігаєшся вовків. Я відчувала навколо себе непрохідні хащі. Стояла на пероні життя. Сама-самісінька! Знаєш, через що я досі прощала Андрієві? Через страх перед самотністю. Знала, як, де і коли народився цей страх, та як позбутися його, не могла навчитися впродовж стількох років. Аж тепер зрозуміла, що краще бути самотньою самій, ніж самотніми вдвох».

Соломія пішла відчиняти.

– Вклався у чотирнадцять! Хіба не вартий хоча б поцілунку в щічку!

– Тільки тоді, коли скажеш, що пришвидшив оберти Землі! – всміхнулася Соломія.

– Ну, показуй свою сукню! Клас! Колір тобі пасує. Здається, я вже бачив її.

– Хіба що на манекені! Вперше зустрічаю чоловіка, що пам'ятає гардероб жінки.

– Це *своєї* не пам'ятає, а чужої...

– Маєш рацію. Та на цей раз – помилився. Купила три дні тому, – всміхнулася Соломія.

– Бути винятком було б важче.

Соломії одразу відлягло. Сашкова поява – то був отакий промінчик, який не треба запалювати, бо він самозагорається! Не має ні маски, ні фальші. З'являється, щойно згадаєш про нього. Це – світло безкорисливої дружби, яке не вміє ні чужоложити, ні бути дволичним. Бо носить у собі серце, яке відігрівається від слова, а не від долонь.

Іноді буває, що не знаєш, як спрямувати розмову в правильне русло. Не наважуєшся торкнутися плеса, яке чекає на твоє весло. Чи не в цьому перевага дружби, що не треба шукати входи і виходи до чиеїсь душі. Справжнє вміє бути відвертим.

Сашко пройшов крізь вузький коридор до зали і вмотивувався на канапі. Запахло кавою. Соломія наповнила горнятка і сіла поруч.

– Це – тобі! – Сашко виклав на стіл коробку цукерок.

– «Асорті»! Як класно. Я вже сьогодні дві таких з'їла, хотіла знову до крамниці бігти.

– Допмагає?

– Ще б пак! За тиждень – три кілограми. Все по повній програмі: хто худне, а хто гладшає. – Соломія зручно вклалася в кріслі, поправила волосся і всміхнулася. – Скажи, Сашку, я – класна кобіта?

– ...класна! – Сашкові очі полізли на лоба.

– Уяви, що ти – мій чоловік, – Соломія глянула на Сашку поглядом троянського коня.

– Ну, уявив, – відразу капітулював Сашко.

– Тепер уяви, що ти стрибнув у гречку.

– Ти що, до відстрілу готуєшся? – полегшено зітхнув Сашко.

– Готую статтю «Чоловіча логіка очима жінки», – жартувала Соломія.

– Тоді навіщо тобі *мої* очі? – уже не намагався вибратися із Соломіїних «нетрів» Сашко.

– Чотири бачать більше, ніж два. Ти відволікаєшся від суті. Краще скажи, чому чоловіка тягне до іншої жінки, коли у нього вдома класна кобіта, – перепинила його Соломія, заводячи в чагарі нечоловічої розмови.

– Знала, що запитати. Так, начебто я маю відповідати за гріхи всіх чоловіків.

– Сашку, я серйозно. Будь ласка.

– Гаразд, дай подумати. То тільки жінки кажуть, що ми всі однакові. З моєю самотністю не так швидко зорієнтуєшся... Чого

шукає чоловік? Мабуть, свіжого повітря.

– Я просила бути серйозним.

– Хіба я жартую? Чоловіки не люблять, коли їх несерйозно сприймають.

– Гаразд! А ще?

– Ще не люблять, коли їх повчають і прагнуть змінити. Люблять більше уваги. Бувають інші причини: ревності, брак турботи чи... звичка... тисячу інших мотивів, залежно від чоловіка. Соломійко, з тебе був би добрий суддя.

– А обов'язок? – не відчіплялася Соломія.

– Як цитує Оксана когось із класиків: «Мені подобається шлюб тим, що закон зобов'язує чоловіка зі мною спати!» Жінки надто багато думають і аналізують. Тому їх частіше болить голова.

– А як відчувається чоловік, коли повертається додому?

– У мене жодного разу не брали такого інтерв'ю, – Сашко потер лоба. – Як відчувається чоловік? Не знаю, як який. Буває, без змін. Іноді нападає «бігунка»... Часом дарує дружині квіти і більше не йде... Йому буває соромно, або ж усе забуває.

– Забуває? Цікаво побачити такого лева, який «полює» за левицею, щоб витерти її з пам'яті. Пахне Червоною книгою, – не відступала Соломія.

– Навіщо так високо? – задкував Сашко. – Звичайнісінький хімічний процес, окситоцинова реакція чи надлишок тестостерону. Ось тобі і вся гречка. Кожен окремий випадок – ціла книга. Іноді варто швидше відпускати мотузку, коли знаєш, що кулька все одно тобі не належатиме...

Соломія дивилася кудись поверх Сашкової голови. Це був погляд у пустку, який розсіював не тільки її думки, але й виривав із цієї розмови у широчінь безміру. Вона бачила перед очима маленьку кольорову кульку, яка зникала у небі.

– Скажи, Сашку, – похапцем витерла свої роздуми Соломія, – ти коли-небудь зраджував?

– ...було... Якось мені також підвернулася отака собі авантюра чи то одноденний роман. У Болгарії. З керівницею нашої групи.

Сашко навіть тепер, після стількох літ, чітко бачив перед собою її, зовні звичайнісіньку жінку, нічим не кращу від інших. Звите у хвостик біле волосся, тонкі вигнуті губи, підведені чорним брови та голубі, аж прозорі очі серед густо нафарбованих коротеньких вій. Біла куценька спідничка зі змійкою спереду і тоненька, здається, голуба блузка. На ногах – делікатні «шпильки», на шиї – дрібне намисто, що розсипалося по грудях. Карина, так звали керівницю, попрохала Сашка допровадити її до аеропорту, здається, замовити квитки чи щось схоже. Вони піднялися на другий поверх. У кабінеті нікого не було, хоча двері незамкнені. Вони зайшли. Виявилось, це був кабінет заступниці директора аеропорту, з якою Карина вже давно товаришувала. «Пані Галина скоро прийде. Вона на засіданні. Нам треба почекати», – пояснила Карина, поклавши слухавку і ласо потягнувши спинку. На якусь мить Сашко прикипів до підлоги. Та нараз у її очах кресонув небувалої сили магніт, який двигнув його з місця. Карина еротично вигнулася на столі й кивнула Сашкові пальчиком. За мить він був поруч. Її настояні палахкі губи перепиняли дихання і розсмажували його розпашілі груди, шию... Вона квапливими перебігами пальців розщіпала гудзики його сорочки, розводила блискавку... Її губи бігли все нижче й нижче, як збігає з водоспаду річка – тільки в одному напрямку. За змійкою її білої спіднички не було шовку. Тільки шовк шкіри. Прохолодна тафля столу ставала теплою. Диван... крісло... килимок... навіть підвіконня. Десь там, за щільно зачиненим вікном, гудуть, підіймаються ввись і покидають летовище залізні птиці, десь тут (уже вкотре) падають у прірву знесилення два птахи, випадково закинені в одну клітку, досі не знаючи, що природа може винагородити когось таким безміром відчуттів. Укотре наповнюючись відчуттям жаги, усе ще не приходило почуття переповнення цим днем, снагою цієї ледь не божевільної жінки, яка здатна відкрити у тобі тебе! І це при тому, що не був певен, чи Карина замкнула двері...

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

Марія Ткачівська

Тримайся за повітря

1

Різачка – пронос, бігунка, діарея.

[Повернутися](#)

2

Лічі, або ліджи – екзотичний фрукт із Південно-Східної Азії; у нас його ще називають «китайською грушею», або «китайською сливою».

[Повернутися](#)

3

Сорт горілки.

[Повернутися](#)

4

Komm zu mir (нім.) – приходь до мене.

[Повернутися](#)

5

Капа – покривало.

[Повернутися](#)